
Vergaderjaar 2021–2022

---

35 925 IV

**Vaststelling van de begrotingsstaten van
Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar
2022**

Nr. 2

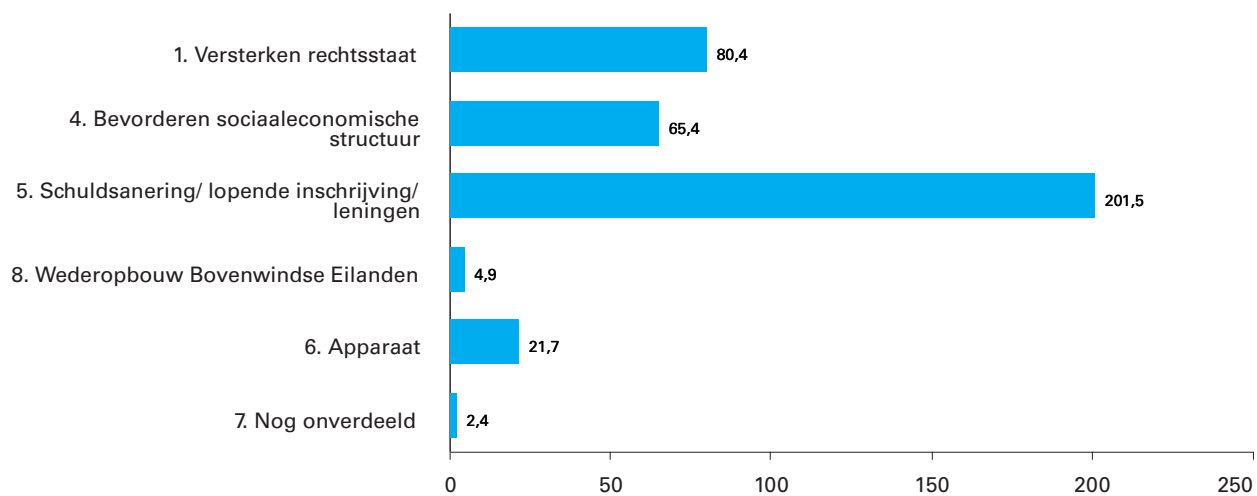
MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

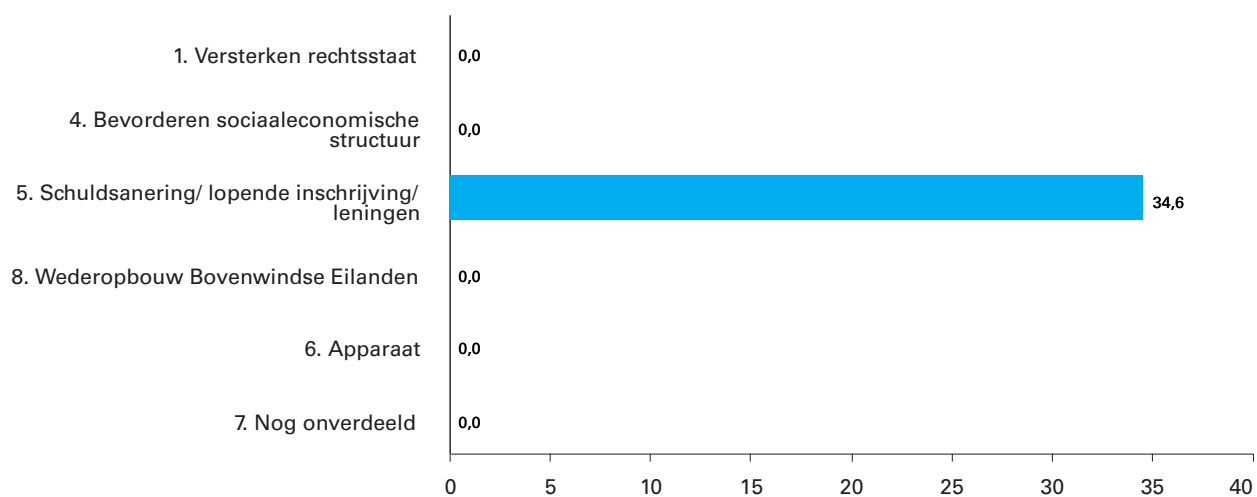
Geraamde uitgaven en ontvangsten	3
A. Artikelsgewijze toelichting bij het begrotingswetsvoorstel	4
B. Artikelsgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen	5
1. Leeswijzer	5
2. Beleidsagenda	8
2.1 Beleidsprioriteiten	8
2.2 Belangrijkste beleidsmatige mutaties	18
2.3 Overzicht niet-juridisch verplichte uitgaven	22
2.4 Strategische Evaluatie Agenda	23
2.5 Overzicht risicoregelingen	23
2.6 Implementatie van mensenrechtenverdragen	27
3. Beleidsartikelen Koninkrijksrelaties	28
3.1 Artikel 1. Versterken rechtsstaat	28
3.2 Artikel 4. Bevorderen sociaaleconomische structuur	33
3.3 Artikel 5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	39
3.4 Artikel 8. Wederopbouw Bovenwindse Eilanden	42
4. Niet-beleidsartikelen	44
4.1 Artikel 6. Apparaat	44
4.2 Artikel 7. Nog onverdeeld	45
5. Beleidsartikel BES-fonds	46
5.1 Artikel 1. BES-fonds	46
6. Bijlagen	48
Bijlage 1: Verdiepingsbijlage Koninkrijksrelaties	48
Bijlage 2: Verdiepingsbijlage BES-fonds	56
Bijlage 3: Moties en toezeggingen	58
Bijlage 4: Subsidieoverzicht	64
Bijlage 5: Uitwerking Strategische Evaluatie Agenda	65
Bijlage 6: Rijksuitgaven Caribisch Nederland	66
Bijlage 7: Overzicht belasting- en premieontvangsten Caribisch Nederland	69
Bijlage 8: Overzicht eilandelijke inkomsten	70
Bijlage 9: Overzicht renteloze leningen Caribisch Nederland	72

GERAAMDE UITGAVEN EN ONTVANGSTEN

Figuur 1 Geraamde uitgaven verdeeld over beleidsartikelen en niet-beleidsartikelen (bedragen x € 1 mln.). Totaal € 376.298.000

Figuur 2 Geraamde ontvangsten verdeeld over beleidsartikelen en niet-beleidsartikelen (bedragen x € 1 mln.). Totaal € 34.588.000

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGSWETSVOORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van [artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016](#) elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld.

In afwijking van het eerste lid is besloten de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties en de begrotingsstaat van het BES-fonds in één wet te laten vaststellen, op grond van artikel 2.3, tweede lid, van de Comptabiliteitswet 2016.

Het wetsvoorstel strekt ertoe om de onderhavige begrotingsstaten voor het aangegeven jaar vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor dat jaar. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota.

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten vastgesteld. De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zogenoemde begrotingstoelichting).

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

K.H. Ollongren

B. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSARTIKELLEN

1. Leeswijzer

Algemeen

Voor u ligt de begroting 2022 voor Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H).

Groei paragraaf

De bijlage 6 Rijksuitgaven Caribisch Nederland is dit jaar aangepast. Het verkorte interdepartementale totaaloverzicht en het detailoverzicht voor hoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV) zijn opgenomen. Hierbij wordt vanaf dit jaar ook de koppeling aan de beleidsdoelen gemaakt. De detailoverzichten per departement zijn dit jaar als bijlage in de departementale begrotingen terug te vinden, waarbij ook de koppeling aan de beleidsdoelen gemaakt wordt.

Beleidsagenda

De beleidsagenda Koninkrijksrelaties geeft een overzicht van de hoofdlijnen van het beleid.

Het BES-fonds is een beleidsarm fonds en heeft daarom geen beleidsagenda. Via de vrije uitkeringen uit het BES-fonds ontvangen de Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba middelen om de aan hen toebedeelde en deels wettelijke taken naar behoren uit te voeren, net zoals gemeenten middelen krijgen uit het gemeentefonds in Europees Nederland. Het gaat hierbij om vrij besteedbare middelen. Het is - net als bij gemeenten - aan de lokale democratie om ambities te formuleren, aanvullende inkomsten te genereren en beleidskeuzes te maken. Het is aan de eilanden om verantwoording af te leggen over de via het BES-fonds verstrekte middelen.

De beleidsagenda voor Koninkrijksrelaties (IV) wordt afgesloten met vijf overzichten:

- belangrijkste beleidsmatige mutaties
- overzicht niet-juridisch verplichte uitgaven
- strategische evaluatieagenda
- overzicht risicoregelingen
- implementatie mensenrechtenverdragen.

De begrotingsartikelen

De begroting van Koninkrijksrelaties bestaat uit vier beleidsartikelen en twee niet-beleidsartikelen. In de beleidsartikelen staat de beleidsinformatie en de financiële informatie over de voorgenomen uitgaven. In de niet-beleidsartikelen staan de voorgenomen uitgaven verantwoord die niet met beleid te maken hebben, zoals apparaatsuitgaven. De vier beleidsartikelen zijn:

- artikel 1. Versterken rechtsstaat
- artikel 4. Bevorderen sociaaleconomische structuur
- artikel 5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen
- artikel 8. Wederopbouw Bovenwindse Eilanden.

Een beleidsartikel is opgebouwd uit de volgende elementen:

- A. Algemene doelstelling
- B. Rol en verantwoordelijkheid
- C. Beleidswijzigingen

- D. Tabel budgettaire gevolgen van beleid
- E. Toelichting op de instrumenten.

De peildatum voor de onder onderdeel D gepresenteerde budgetflexibiliteit (het percentage juridisch verplicht) is 1 januari 2022.

De twee niet-beleidsartikelen zijn:

- artikel 6. Apparaat
- artikel 7. Nog onverdeeld.

Een niet-beleidsartikel is opgebouwd uit de volgende elementen:

- A. Tabel budgettaire gevolgen van beleid;
- B. Toelichting op de instrumenten.

De begroting van het BES-fonds kent één beleidsartikel:

- artikel 1. BES-fonds.

Het beleidsartikel van het BES-fonds is opgebouwd uit dezelfde vijf elementen als de beleidsartikelen van de begroting van Koninkrijksrelaties. De apparaatsuitgaven/-ontvangsten voor de uitvoering van het BES-fonds zijn opgenomen in de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Bijlagen

De bijlagen 1 en 2 bevatten de verdiepingsbijlagen voor Koninkrijksrelaties en het BES-fonds. Bijlage 3 is een overzicht van de moties en toezeggingen voor beide hoofdstukken.

Daarna volgt voor Koninkrijksrelaties een overzicht subsidies (bijlage 4), de uitwerking van de Strategische Evaluatie Agenda (bijlage 5) en het overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland (bijlage 6).

Met betrekking tot het BES-fonds volgen het overzicht belasting- en premie ontvangsten Caribisch Nederland (bijlage 7), het overzicht eilandelijke inkomsten (bijlage 8) en het overzicht renteloze leningen Caribisch Nederland (bijlage 9).

Het uitgangspunt is om in de verdiepingsbijlage de beleidsmatige en technische mutaties toe te lichten die groter zijn dan of gelijk zijn aan de ondergrens zoals deze in de [Rijksbegrotingsvoorschriften 2021](#) (RBV 2021) is opgenomen, de zogenaamde staffel, te weten:

Tabel 1 Obergrenzen conform RBV 2021

Begrotingsartikel	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
1. Versterken rechtsstaat	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 4 mln. Ontvangsten: 2 mln.
4. Bevorderen sociaaleconomische structuur	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	Verplichtingen/Uitgaven: 5 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 10 mln. Ontvangsten: 2 mln.
8. Wederopbouw Bovenwindse Eilanden	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
6. Apparaat	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
7. Nog onverdeeld	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.
1. BES-fonds	Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln. Ontvangsten: 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln. Ontvangsten: 2 mln.

2. Beleidsagenda

2.1 Beleidsprioriteiten

Steun aan de Caribische Landen van het Koninkrijk voor de hervorming en ontwikkeling na Covid-19

Door de eenzijdigheid van de economieën, de starre arbeidsmarkt, het uitblijven van structurele hervormingen en de afwezigheid van een effectieve en doelmatige publieke sector, is de financiële en economische situatie op Aruba, Curaçao en Sint Maarten (de Landen) reeds langere tijd zeer kwetsbaar. Daarbij was het begrotingsbeleid al jaren een uitdaging waardoor de overheidsschuld op de Landen in het afgelopen decennium sterk is opgelopen en voor Curaçao en Sint Maarten (meer dan) verdubbeld is. Door de aanhoudende Covid-19 pandemie is de situatie op alle drie de Landen verder verslechterd. Onder andere toerisme, de grootste bron van inkomsten, is stilgevallen en er is sprake van een forse krimp van de economie, sterke stijging van de werkloosheid en een zorgelijke toename van armoede.

De pandemie heeft eveneens een grote impact op de samenleving en de economie van Caribisch Nederland (CN), onder meer vanwege het wegvallen van het toerisme. Deze coronaproblematiek heeft de reeds bestaande kwetsbaarheden op de eilanden uitvergroot, op het gebied van de economische ontwikkeling, werkgelegenheid, infrastructuur en armoede.

Nederland heeft Aruba, Curaçao en Sint Maarten met medische bijstand geholpen met het oog op beheersing van Covid-19, voedselhulp en continuïteit van intercontinentaal en interinsulair transport voor essentiële diensten. Daarnaast zijn leningen verstrekt ten behoeve van liquiditeitssteun. Nieuwe liquiditeitssteun wordt alleen nog onder voorwaarden verleend waarbij het doel is om onder meer het weerstandsvermogen van de Landen te versterken. Ze voeren daartoe hervormingen en maatregelen uit de zogeheten Landspakketten door (Kamerstukken II 2019/20, [35420, nr. 96](#)). Het op te richten Caribisch orgaan voor hervorming en ontwikkeling (COHO) ondersteunt hierbij en ziet toe op de uitvoering van onder andere de landspakketten. De maatregelen en hervormingen zien op de volgende thema's: financiële sector, financieel beheer, kosten en effectiviteit publieke sector, belastingen, economische hervormingen, zorg, onderwijs en versterking van de rechtsstaat. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) treft voorbereidingen voor het opzetten en inrichten van het COHO. Vooruitlopend hierop werkt het Ministerie van BZK samen met de Landen de maatregelen uit de Landspakketten uit in een uitvoeringsagenda en geven zij samen uitvoering aan de gemaakte afspraken.

Een fase van herstel voor de BES-eilanden

Voor 2022 blijft de ambitie om het sociale en economisch perspectief in Caribisch Nederland verder te verbeteren. De corona-herstelplannen spelen hierin een belangrijke rol. In deze plannen wordt gekeken naar de schade die is geleden door de pandemie (denk aan uitstel van projecten, stijgende materiaal- en brandstofkosten, afname werkgelegenheid) en het versterken van de veerkracht van de BES-eilanden op de lange termijn: building back better. Hiertoe zet het Ministerie van BZK in op het verbeteren van de kwaliteit van leven, versterken van de lokale bestuurs- en uitvoeringskracht en verder ontwikkelen van de infrastructuur.

De samenwerking met de verschillende departementen in Den Haag, die allen voor hun eigen taakgebied op het eiland verantwoordelijk zijn, is daarbij cruciaal. Het Ministerie van BZK vervult daarin een centrale rol: het heeft de verantwoordelijkheid om vraagstukken te agenderen, de samenwerking te coördineren en waar nodig te faciliteren.

Om de verhoudingen op Sint Eustatius te normaliseren is op 8 juli 2020 de [Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius](#) aangenomen. Deze wet beschrijft een fasen-model met bijhorende criteria per fase. Dit zijn voorwaarden waarmee stapsgewijs wordt toegewerkt naar herstel van de democratie (Kamerstukken II 2020/21, [35570 IV, nr. 25](#)). Dit fasenmodel bestaat uit vier fasen. De eerste fase is afgerond en heeft geleid tot de verkiezingen en het installeren van een eilandsraad met beperkte bevoegdheden. De volgende stap is het benoemen van gedeputeerden, maar dit kan pas als voldaan is aan de criteria die bij deze fase horen. Het gaat dan onder andere om het op orde krijgen van alle procedures rond de bestuursondersteuning; het actualiseren en werkend krijgen van alle verordeningen, het schrijven van beleid op het gebied van toezicht en handhaving en het implementeren van dit beleid en de overdracht van de Kadastertaken aan Kadaster Nederland.

Financieel toezicht

De financiële situatie op Aruba, Curaçao en Sint Maarten is nog steeds zorgelijk. Door de aanhoudende Covid-19 pandemie is de situatie op alle drie de Landen verder verslechterd. Het begrotingsbeleid vormt namelijk al jaren een uitdaging met sterk oplopende overheidsschuld op elk van de Landen als gevolg. Het College Aruba financieel toezicht en het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten adviseren de Rijksministerraad over de overheidsfinanciën van de Landen, gericht op het bewerkstelligen van een duurzame financiële overheidshuishouding.

De Landen hebben moeite met het invullen van de voorwaarden voor de liquiditeitssteun. De mate waarin de Landen uitvoering geven aan de in de landspakketten opgenomen hervormingen zal grote invloed hebben op de inzet en werkzaamheden gericht op het versterken van het financieel-economisch beleid en op het financieel beheer en toezicht van de Landen.

Het College financieel toezicht adviseert de Minister van BZK over de financiën van Bonaire en Saba. Voor Sint Eustatius hervat het College financieel toezicht BES stapsgewijs zijn adviserende taak. Onder de [Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius](#) was Sint Eustatius uitgezonderd van het toezicht dat normaal door het College financieel toezicht BES wordt uitgeoefend. Op grond van de [Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius](#) adviseert het College financieel toezicht BES bij de ontwerpbegroting en begrotingswijzigingen. Dit ter ondersteuning van de regeringscommissaris en gezien het feit dat de advisering op de begroting een elementair onderdeel is van het proces van budgettering en financieel beheer. Met het gedeeltelijk hervatten van de adviserende rol van het College financieel toezicht BES wordt gezorgd voor een geleidelijke opbouw naar het reguliere toezicht van de [Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba](#) (FinBES).

Het Ministerie van BZK ziet toe dat de openbare lichamen het financieel beheer op een adequaat niveau brengen en vervolgens houden. Het niveau van het financieel beheer in Caribisch Nederland is gemengd. Daar waar Saba al zes jaar achter elkaar een goedkeurende accountantsverklaring kan voorleggen als bewijs van goed financieel beheer, kennen op Bonaire en

Sint Eustatius projecten om het financieel beheer te verbeteren onvoldoende voortgang en leiden tot op heden niet tot zichtbare verbeteringen. Vanuit het Bestuursakkoord Bonaire (Kamerstukken II 2018/19, [31568 nr. 207](#)) en de [Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius](#) blijft het Ministerie van BZK waar nodig expertise aanbieden en heldere afspraken maken om alsnog tot verbetering te komen.

Coördinerende verantwoordelijkheid bij eilandgerichte aanpak

Conform de individuele ministeriële verantwoordelijkheid, is elk departement verantwoordelijk voor de inzet op het eigen beleidsterrein. De uitdagingen op de BES-eilanden zijn echter vaak complex van aard, beslaan meerdere beleidsterreinen en verschillen per eiland. Dit maakt dat per eiland gekeken moet worden naar opgaven en aanpak.

De meerjarenakkoorden met Bonaire (Bestuursakkoord, Kamerstukken II 2018/19, [31568, nr. 207](#)) en Saba (Saba Package, Kamerstukken 2018/19, [35000 IV, nr. 66](#)) lopen in 2022 af, maar zijn goede voorbeelden van de gecoördineerde eilandgerichte aanpak die het ministerie voorstaat. De integrale aanpak en focus op voor het eiland prioritaire thema's die de akkoorden voorstaan draagt bij aan de samenwerking tussen de betrokken departementen en het lokale bestuur. De coördinerende rol van het Ministerie van BZK hierin is en blijft belangrijk. Het belang van die integrale aanpak, samenwerking en coördinatie wordt onderschreven door de aanbevelingen van de Afdeling advisering van de Raad van State en het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Koninkrijksrelaties (Kamerstukken II 2019/20, [35300 IV, nr. 11](#)). In 2022 zal daarom – in het verlengde van de uitwerking van de kabinetsreactie op de adviezen van de Raad van State en het IBO – met de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba worden gewerkt aan nieuwe meerjarige afspraken en uitvoeringsagenda's die zijn toegespitst op de behoeften van de eilanden zelf. Met de uitvoeringsagenda's kan invulling worden gegeven aan een gezamenlijke integrale en rijksbrede visie per eiland en voor CN als geheel. Rekening houdend met de toekomstvisies van de eilanden zelf – zoals het Masterplan Bonaire 2030 – en de beschikbare uitvoeringskracht kan in gezamenlijkheid worden gekeken waar de beleidsprioriteiten voor de komende jaren liggen. In de agenda's maken we nieuwe afspraken over taakverdeling en het wegwerken van achterstanden en kijken we naar de benodigde investeringen en financieringsstromen die daarbij horen. In 2022 zal tevens het wetstraject tot wijziging van de [Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba](#) en de [Wet FinBES](#) worden ingezet, waarmee nieuwe modellen van bestuurlijk en financieel toezicht zullen worden geïntroduceerd. Met deze acties leggen we samen een nieuw fundament voor de toekomstige onderlinge samenwerking (Kamerstukken II 2019/20, [35300 IV, nr. 11](#)).

Versterken bestuurs- en uitvoeringskracht

In 2022 wordt er verder gewerkt aan het structureren van de reeds bestaande, succesvolle trainingen en trajecten die bijdragen aan de kwaliteit en uitvoeringskracht van ambtenaren en potentiële bestuurders op de eilanden, zoals het Talent Ontwikkel Programma (TOP) Bonaire. Daarnaast ondersteunt het Ministerie van BZK de openbare lichamen gericht door onder meer het opzetten van samenwerkingsverbanden met Europees Nederlandse gemeenten en het faciliteren van technische assistentie. De insteek hierbij is dat dit op den duur door het openbaar lichaam of de markt overgenomen wordt. Bij de uitvoering van de trainingen en trajecten wordt gekeken naar de behoefte van het openbaar bestuur op de eilanden zelf.

Voor de drie Landen is het verhogen van de kwaliteit van de publieke sector in zijn algemeenheid een belangrijk punt uit de hervormingspakketten die zijn opgesteld in het kader van liquiditeitssteun naar aanleiding van de pandemie.

Versterken van de rechtsstaat op Aruba, Curaçao en Sint Maarten

Een functionerende rechtsstaat is randvoorwaardelijk voor economische ontwikkeling en houdbare overheidsfinanciën en ziet toe op rechtmatigheid van bestedingen. Terwijl rechtshandhaving en veiligheid aangelegenheden zijn van de autonome Landen, ondersteunt Nederland Aruba, Curaçao en Sint Maarten hierbij. Het Ministerie van BZK werkt hierin nauw samen met de Ministeries van Justitie en Veiligheid, Financiën en Defensie. De Minister van BZK heeft eind 2020 structureel extra middelen beschikbaar gesteld voor de versterking van het grenstoezicht en voor de uitbreiding van de duurzame ondermijningsaanpak op Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Kamerstukken II 2020/21, [35570 IV nr. 13](#)).

Het kabinet zet in op structurele verbetering van het gevangeniswezen van Sint Maarten. In 2020 is de [Samenwerkingsregeling Waarborging Plannen van Aanpak Landstaken Curaçao en Sint Maarten](#) met twee jaar verlengd, omdat de plannen van aanpak politie en detentiewezen op Sint Maarten nog niet zijn afgerond. Aanvullend op deze inspanningen stelde het kabinet eind 2020 een bedrag van € 30 mln. beschikbaar voor de bouw van een nieuwe gevangenis en voor noodzakelijke verbeteringen in de detentiesituatie in Sint Maarten.

Wederopbouw

In 2017 trokken de orkanen Irma en Maria over de Bovenwindse Eilanden met verwoestende gevolgen. Met name het land Sint Maarten werd zwaar getroffen. Als autonoom land binnen het Koninkrijk is het zelf verantwoordelijk voor de wederopbouw. Nederland ondersteunt Sint Maarten financieel bij de wederopbouw, met de inzet van de Wereldbank (trustfonds) en met technische assistentie. Het trustfonds is actief tot eind 2025.

In 2021 wordt besloten over de toekenning van de resterende middelen aan wederopbouwprojecten. Op basis daarvan kan de laatste tranche ten behoeve van het trustfonds worden overgemaakt naar de Wereldbank. Daarmee komt het trustfonds in 2022 volledig in de fase van uitvoering. De verwachting is dat er steeds meer zichtbare en tastbare resultaten voor de bevolking van Sint Maarten worden geboekt. Uiteraard zal daarbij worden ingezet op de realisatie van de Nederlandse prioriteiten: herstel van de luchthaven, afvalproblematiek en *good governance*.

Overzicht coronamaatregelen

De afgelopen anderhalf jaar zijn voor een belangrijk deel getekend door de coronapandemie. Het kabinet heeft diverse (nood)maatregelen genomen om de pandemie het hoofd te bieden. Deze paragraaf geeft een overzicht van de maatregelen die op de begroting van Koninkrijksrelaties zijn genomen. Een uitgebreid overzicht is te vinden op www.rijksfinancien.nl/corona-visual.

Tabel 2 Begrote uitgaven aan coronamaatregelen op de begroting Koninkrijksrelaties (bedragen x € 1 mln.)

Art.	Maatregel	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Vindplaats
4	Voedselhulp Caribisch Nederland	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Tweede incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp en liquiditeitssteun aan het Caribisch deel van het Koninkrijk) (Kamerstukken II 2019/20, 35459 , nr. 1) Extra maatregelen Caribisch Nederland i.v.m. COVID-19 (Kamerstukken II 2019/20, 35420 , nr. 25)
4	Eerste tranche voedselhulp Curaçao, Aruba en Sint Maarten	16,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Tweede incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp en liquiditeitssteun aan het Caribisch deel van het Koninkrijk) (Kamerstukken II 2019/20, 35459 , nr. 1) Extra maatregelen Caribisch Nederland i.v.m. COVID-19 (Kamerstukken II 2019/20, 35420 , nr. 25)
4	Tweede tranche voedselhulp Curaçao, Aruba en Sint Maarten	25,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Vierde incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp en compensatie inkomstenderving Caribisch Nederland (Kamerstukken II 2019/20, 35545 , nr. 1) Besluitvorming Rijksministerraad 10 juli 2020 inzake (financiële) ondersteuning aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Kamerstukken II 2019/20, 35420 , nr. 96)
4	Derde tranche voedselhulp Curaçao, Aruba en Sint Maarten	0,0	14,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp en steunmaatregelen Caribisch deel van het koninkrijk) (Kamerstukken II 2020/21, 35712 , nr. 1) Verlenging voedselhulp Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Kamerstukken II 2020/21, 35420 , nr. 212)
4	Vierde tranche voedselhulp Curaçao, Aruba en Sint Maarten	0,0	15,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Tweede incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp, vijfde tranche liquiditeitssteun Aruba en steunmaatregelen Caribisch Nederland) (Kamerstukken II 2020/21, 35793 , nr. 1) Vervolg voedselhulpprogramma Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Kamerstukken II 2020/21, 35420 , nr. 240)
4	Vijfde tranche voedselhulp Curaçao, Aruba en Sint Maarten	0,0	14,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV , nr. 5) Stand van zaken transitie voedselhulpprogramma Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Kamerstukken II 2020/21, 35420 , nr. 345)
4	Bijdrage aan Ministerie van lenW voor Hypothecaire lening Winair	0,0	- 1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp en steunmaatregelen Caribisch deel van het koninkrijk) (Kamerstukken II 2020/21, 35712 , nr. 1) Hypothecaire lening aan Winair (Kamerstukken II 2020/21, 31936 , nr. 830)
4	Inkomstenderving Bonaire International Airport	3,4	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Vierde incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp en compensatie inkomstenderving Caribisch Nederland (Kamerstukken II 2019/20, 35545 , nr. 1) Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV , nr. 5) Steun- en herstellpakket Caribisch Nederland (noodpakket 5.0) (Kamerstukken II 2020/21, 35420 , nr. 326)
5	Eerste tranche liquiditeitslening Aruba	46,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Incidentele suppletore begroting inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten) (Kamerstukken II 2019/20, 35443 , nr. 1) Financiële ondersteuning Caribische landen in verband met COVID-19 en nadere beantwoording van de vragen commissie over de effecten corona op Caribische delen van het Koninkrijk (Kamerstukken II 2019/20, 35420 , nr. 18) Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Tweede incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp en liquiditeitssteun aan het Caribisch deel van het Koninkrijk) (Kamerstukken II 2019/20, 35459 , nr. 1) Financiële ondersteuning Aruba en Sint Maarten in verband met Covid-19 (Kamerstukken II 2019/20, 35420 , nr. 34)

Art.	Maatregel	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Vindplaats
									Toetsingskaders risicoregelingen inzake de eerste en tweede tranche liquiditeitssteun aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Kamerstukken II 2019/20, 35420, nr. 185)
5	Tweede tranche liquiditeitslening Aruba	56,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Derde incidentele supplettoire begroting inzake liquiditeitssteun 2e tranche voor Aruba, Curaçao en Sint Maarten) (Kamerstukken II 2019/20, 35474, nr. 1)
									Besluitvorming rijksministerraad 15 mei betreffende financiële ondersteuning Caribische landen in verband met Covid-19 (Kamerstukken II 2019/20, 35420, nr. 37)
									Toetsingskaders risicoregelingen inzake de eerste en tweede tranche liquiditeitssteun aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Kamerstukken II 2019/20, 35420, nr. 185)
5	Derde tranche liquiditeitslening Aruba	104,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Vijfde incidentele supplettoire begroting inzake derde tranche steunmaatregelen Curaçao en Aruba (Kamerstukken II 2019/20, 35641, nr. 1)
									Akkoord Aruba en Nederland inzake voorwaarden liquiditeitssteun (Kamerstukken II 2019/20, 35420, nr. 186)
									Afwijken van begrotingsnormen door Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Kamerstukken II 2019/20, 35570 IV, nr. 17)
5	Vierde tranche liquiditeitslening Aruba	0,0	34,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Incidentele supplettoire begroting inzake voedselhulp en steunmaatregelen Caribisch deel van het koninkrijk) (Kamerstukken II 2020/21, 35712, nr. 1)
									Besluitvorming Rijksministerraad inzake afwijken begrotingsnormen in 2021 en vierde tranche liquiditeitssteun (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 201)
									Toetsingskader Risicoregelingen Rijksoverheid inzake de vierde tranche liquiditeitssteun aan Aruba (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 200)
5	Vijfde tranche liquiditeitssteun Aruba	0,0	116,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Tweede incidentele supplettoire begroting inzake voedselhulp, vijfde tranche liquiditeitssteun Aruba en steunmaatregelen Caribisch Nederland) (Kamerstukken II 2020/21, 35793, nr. 1)
									Besluitvorming rijksministerraad 26 maart 2021 inzake liquiditeitsbehoefte ACS tweede kwartaal 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 245)
5	Zesde tranche liquiditeitssteun Aruba	0,0	88,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 5)
									Besluitvorming Rijksministerraad 18 juni 2021 inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten derde kwartaal 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 324)
5	Zevende tranche liquiditeitssteun Aruba	0,0	88,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 5)
									Besluitvorming Rijksministerraad 18 juni 2021 inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten derde kwartaal 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 324)
5	Eerste tranche liquiditeitslening Curaçao	88,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Incidentele supplettoire begroting inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten) (Kamerstukken II 2019/20, 35443, nr. 1)
									Financiële ondersteuning Caribische landen in verband met COVID-19 en nadere beantwoording van de vragen commissie over de effecten corona op Caribische delen van het Koninkrijk (Kamerstukken II 2019/20, 35420, nr. 18)
									Toetsingskaders risicoregelingen inzake de eerste en tweede tranche liquiditeitssteun aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Kamerstukken II 2019/20, 35420, nr. 185)
5	Tweede tranche liquiditeitslening Curaçao	102,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Derde incidentele supplettoire begroting inzake liquiditeitssteun 2e tranche voor Aruba, Curaçao en Sint Maarten) (Kamerstukken II 2019/20, 35474, nr. 1)

Art.	Maatregel	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Vindplaats
									Resultaten Rijksministerraad 15 mei betreffende financiële ondersteuning Curaçao en Sint Maarten in verband met Covid-19 (Kamerstukken II 2019/20, 35420 , nr. 75)
									Toetsingskaders risicoregelingen inzake de eerste en tweede tranche liquiditeitssteun aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Kamerstukken II 2019/20, 35420 , nr. 185)
5	Derde tranche liquiditeitssteun Curaçao	143,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Vijfde incidentele suppletore begroting inzake derde tranche steunmaatregelen Curaçao en Aruba (Kamerstukken II 2019/20, 35641 , nr. 1)
									Akkoord Curaçao en Nederland inzake voorwaarden liquiditeitssteun (Kamerstukken II 2019/20, 35420 , nr. 177)
									Afwijken van begrotingsnormen door Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Kamerstukken II 2019/20, 35570 IV, nr. 17)
5	Zesde tranche liquiditeitssteun Curaçao	0,0	82,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 5)
									Besluitvorming Rijksministerraad 18 juni 2021 inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten derde kwartaal 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420 , nr. 324)
5	Zevende tranche liquiditeitssteun Curaçao	0,0	82,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 5)
									Besluitvorming Rijksministerraad 18 juni 2021 inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten derde kwartaal 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420 , nr. 324)
5	Eerste tranche liquiditeitssteun Sint Maarten	25,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Incidentele suppletore begroting inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten) (Kamerstukken II 2019/20, 35443 , nr. 1)
									Financiële ondersteuning Caribische landen in verband met COVID-19 en nadere beantwoording van de vragen commissie over de effecten corona op Caribische delen van het Koninkrijk (Kamerstukken II 2019/20, 35420 , nr. 18)
									Toetsingskaders risicoregelingen inzake de eerste en tweede tranche liquiditeitssteun aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Kamerstukken II 2019/20, 35420 , nr. 185)
5	Tweede tranche liquiditeitssteun Sint Maarten	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Tweede incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp en liquiditeitssteun aan het Caribisch deel van het Koninkrijk) (Kamerstukken II 2019/20, 35459 , nr. 1)
									Financiële ondersteuning Aruba en Sint Maarten in verband met Covid-19 (Kamerstukken II 2019/20, 35420 , nr. 34)
									Toetsingskaders risicoregelingen inzake de eerste en tweede tranche liquiditeitssteun aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Kamerstukken II 2019/20, 35420 , nr. 185)
									Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Derde incidentele suppletore begroting inzake liquiditeitssteun 2e tranche voor Aruba, Curaçao en Sint Maarten) (Kamerstukken II 2019/20, 35474 , nr. 1)
									Resultaten Rijksministerraad 15 mei betreffende financiële ondersteuning Curaçao en Sint Maarten in verband met Covid-19 (Kamerstukken II 2019/20, 35420 , nr. 75)
5	Derde tranche liquiditeitssteun Sint Maarten	57,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaten van het Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2020 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35650 IV, nr. 1)
									Akkoord derde tranche liquiditeitssteun Sint Maarten (Kamerstukken II 2020/21, 35420 , nr. 203)
5	Vierde tranche liquiditeitssteun Sint Maarten	0,0	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp en steunmaatregelen Caribisch deel van het koninkrijk) (Kamerstukken II 2020/21, 35712 , nr. 1)
									Besluitvorming Rijksministerraad inzake afwijken begrotingsnormen in 2021 en vierde tranche liquiditeitssteun (Kamerstukken II 2020/21, 35420 , nr. 201)

Art.	Maatregel	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Vindplaats
5	Vijfde tranche liquiditeitssteun Sint Maarten	0,0	19,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 3) Besluitvorming Rijksministerraad 23 april 2021 inzake liquiditeitsbehoefte Sint Maarten tweede kwartaal 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 260) Besluitvorming Rijksministerraad 28 mei 2021 inzake vijfde tranche liquiditeitssteun 2021 Sint Maarten (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 275) Toekenning vijfde tranche liquiditeitssteun Sint Maarten (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 318)
5	Zesde tranche liquiditeitssteun Sint Maarten	0,0	23,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 5) Besluitvorming Rijksministerraad 18 juni 2021 inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten derde kwartaal 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 324)
5	Zevende tranche liquiditeitssteun Sint Maarten	0,0	23,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 5) Besluitvorming Rijksministerraad 18 juni 2021 inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten derde kwartaal 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 324)
7	Wisselkoerseffecten liquiditeitsleningen	6,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaten van het Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2020 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35650 IV, nr. 1)
	Totaal	684,9	609,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

Voedselhulp

Door het wegvallen van het toerisme en de lockdowns zijn daarnaast de inkomsten van veel burgers in het Caribisch deel van het Koninkrijk weggevallen. Het kabinet heeft daarom besloten om middelen ter beschikking te stellen om de kwetsbare groepen in het Caribisch deel van het Koninkrijk te kunnen voorzien van voedselpakketten.

Bijdrage aan Ministerie van lenW voor Hypothecaire lening Winair

Winair, de enige luchtvaartmaatschappij die verbindingen onderhoudt met alle zes de Caribische delen van het Koninkrijk, en de enige die een reguliere verbinding onderhoudt met Sint Eustatius en Saba, is in financiële problemen geraakt, omdat er geen inkomsten binnenkomen terwijl de kosten grotendeels doorlopen. Er doet zich nu een situatie voor waarbij de interinsulaire connectiviteit van Saba, Sint Eustatius met Sint Maarten en Bonaire, in direct gevaar komt. Het kabinet heeft daarom besloten positief te reageren op het verzoek van de Minister-President van Sint Maarten om steun, door een hypothecaire lening van USD 3 mln. met als onderpand het luchthavengebouw van Winair. Vanuit de begroting van Koninkrijksrelaties wordt € 1,0 mln. bijgedragen aan de lening die via de begroting van lenW verstrekt zal worden. Bij aflossing van de lening door Winair vloeit dit bedrag naar rato van het door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ingelegde deel terug naar de begroting van Koninkrijksrelaties.

Inkomstenderving Bonaire International Airport

In lijn met besluitvorming voor Europees Nederlandse gemeenten ontvangen de openbare lichamen compensatie ten behoeve van inkomstenderving over 2020 en 2021, waarbij ook de inkomsten uit luchtvaart worden betrokken. Voor Bonaire komen deze inkomsten direct binnen bij Bonaire International Airport.

Liquiditeitssteun

De landen Aruba, Sint Maarten en Curaçao hebben op grond van [artikel 36 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden](#) een beroep gedaan op de solidariteit binnen het Koninkrijk. De Rijksministerraad (RMR) heeft op basis van de adviezen van het College Aruba financieel toezicht (CAft) en het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) meermaals besloten om liquiditeitssteun beschikbaar te stellen, die ten goede moeten komen aan dat deel van de bevolking dat het zwaarst getroffen wordt.

Wisselkoerseffect liquiditeitsleningen

Ter compensatie voor wisselkoersverliezen als gevolg van het verstrekken van de liquiditeitsleningen aan de landen worden middelen toegevoegd aan de begroting Koninkrijksrelaties (IV). Dit betreft de eerste en tweede tranche aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten en extra dotaties aan het BES-fonds.

Tabel 3 Begrote uitgaven aan coronamaatregelen op de begroting BES-fonds (bedragen x € 1 mln.)

Art.	Maatregel	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Vindplaats
1	Compensatie inkomstenderving openbare lichamen	4,3	5,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Vierde incidentele suppletioire begroting inzake voedselhulp en compensatie inkomstenderving Caribisch Nederland) (Kamerstukken II 2019/20, 35545 , nr. 1) Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Tweede incidentele suppletioire begroting inzake voedselhulp, vijfde tranche liquiditeitssteun Aruba en steunmaatregelen Caribisch Nederland) (Kamerstukken II 2020/21, 35793 , nr. 1) Uitbreiding economisch steun- en herstelpakket Caribisch Nederland (noodpakket 4.0) (Kamerstukken II, 2020/21, 35420 , nr. 226) Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 5) Steun- en herstelpakket Caribisch Nederland (noodpakket 5.0) (Kamerstukken II 2020/21, 35420 , nr. 326)
1	Eilandelijk beleid	2,8	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2020 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2019/20, 35450 IV, nr. 1) Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Vierde incidentele suppletioire begroting inzake voedselhulp en compensatie inkomstenderving Caribisch Nederland) (Kamerstukken II 2019/20, 35545 , nr. 1) Wijziging van de begrotingsstaten van het Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2020 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35650 IV, nr. 1) Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Incidentele suppletioire begroting inzake voedselhulp en steunmaatregelen Caribisch deel van het koninkrijk) (Kamerstukken II 2020/21, 35712 , nr. 1) Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (Kamerstukken II 2020/21, 35850 IV, nr. 1) Aanpassingen in het economische steun- en herstelpakket als gevolg van de ontwikkeling in de bestrijding van het coronavirus (Kamerstukken II 2020/21, 35420 , nr. 237) Het steun- en herstelpakket in het derde kwartaal van 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420 , nr. 314)

Art.	Maatregel	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Vindplaats
1	Tweede Kamerverkiezingen 2021	0,03	0,02	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Vierde incidentele suppletore begroting inzake voedselhulp en compensatie inkomstenderving Caribisch Nederland) (Kamerstukken II 2019/20, 35545, nr. 1) Vaststelling van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35570 IV, nr. 21) Tijdelijke regels omtrent verkiezingen in verband met covid-19 (Tijdelijke wet verkiezingen covid-19) (Kamerstukken II 2020/21, 35590, nr. 22)
1	Pakket voor de creatieve sector	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Vaststelling van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35570 IV, nr. 21) Uitwerking maatregelen tweede specifieke pakket voor de culturele en creatieve sector (Kamerstukken II 2020/21, 32820, nr. 400)
Totaal		7,1	9,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

Compensatie inkomstenderving openbare lichamen

In lijn met besluitvorming voor Europees Nederlandse gemeenten ontvangen de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba compensatie van ten behoeve van inkomstenderving over 2020 en 2021.

Eilandelijk beleid

De openbare lichamen hebben extra kosten gemaakt in verband met de coronacrisis, bijvoorbeeld voor repatriëring, reiskosten, overhead, schoonmaakkosten en de aanschaf van beschermingsmiddelen. De openbare lichamen ontvangen in lijn met besluitvorming voor Europees Nederlandse gemeenten hiervoor in 2020 € 2,8 mln. en in 2021 € 3,0 mln.

Tweede Kamerverkiezingen

Het kabinet in 2020 € 25.000 en in 2021 € 24.000 beschikbaar aan de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba om ze te compenseren voor de extra kosten bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2021. De extra kosten hangen onder meer samen met aanvullende kosten voor de inrichting van stemlokalen, voor het mogelijk moeten huren van alternatieve locaties die in de coronacrisis beter geschikt zijn om als stemlokaal in te richten en voor de aanvullende werkzaamheden die gemeenten moeten doen ter voorbereiding van de verkiezingen

Pakket voor de creatieve sector

Aan het BES-fonds wordt incidenteel € 0,3 mln. aan middelen aan de vrije uitkering toegevoegd voor de lokale culturele infrastructuur in het kader van de maatregelen tweede specifieke pakket voor de culturele en creatieve sector. Met deze extra middelen worden de openbare lichamen in staat gesteld om culturele instellingen te ondersteunen en zo de lokale culturele infrastructuur in stand te houden. Hiervan is € 165.000 voor Bonaire, € 75.000 Sint Eustatius en € 60.000 voor Saba.

2.2 Belangrijkste beleidsmatige mutaties

Uitgaven Koninkrijksrelaties

Tabel 4 Belangrijkste beleidsmatige uitgavenmutaties t.o.v. vorig jaar (bedragen x € 1.000)							
	Art.	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2021		85.946	90.275	90.274	106.893	106.893	–
Mutatie Nota van Wijziging 2021		141.100	237.100	50.800	51.100	56.800	–
Mutatie amendement 2021		–	–	–	–	–	–
Mutatie eerste en tweede incidentele suppletoire begroting 2021		284.783	22.900	14.400	14.100	14.400	–
Mutatie eerste suppletoire begroting 2021		432.253	864	17.018	4.058	558	–
Extrapolatie		–	–	–	–	–	177.824
Belangrijkste mutaties							
1) Landspakket: Detentie vastgoed	1	– 10.000	10.000	0	0	0	0
2) Recherche Samenwerkingsteam (RST)	1	0	0	0	– 17.606	0	0
3) Versterking grenstoezicht in het Caribisch gebied	1	0	– 1.000	– 1.800	– 3.500	0	0
4) Landspakket: Bedrijfssteun Curaçao	4	– 20.000	20.000	0	0	0	0
5) Landspakket: Onderwijshuisvesting	4	– 4.500	0	0	4.500	0	0
6) Bijdrage voor openbare lichamen Sint Eustatius en Saba	4	1.663	0	0	0	0	0
7) Caribisch orgaan voor hervorming en ontwikkeling	4	– 607	– 607	0	0	0	0
8) Wisselkoers leningen	5	– 3.235	3.455	0	0	0	0
9) Wisselkoers BES-fonds	7	791	– 7.119	0	0	0	0
Overige mutaties		– 319	430	16	16	16	843
Stand ontwerpbegroting 2022		907.875	376.298	170.708	159.561	178.667	178.667

Toelichting

1. Landspakket: Detentie vastgoed

Als onderdeel van de overeenkomst Landspakket Sint Maarten zijn middelen gereserveerd voor de bouw van een nieuwe gevangenis. De op te stellen overeenkomst neemt meer tijd in beslag dan vooraf voorzien, daarom worden deze middelen doorgeschoven van 2021 naar 2022.

2. Recherche Samenwerkingsteam (RST)

Op basis van het [Mandaatbesluit beheer researchesamenwerkingsteam 2020](#) wordt het Recherche Samenwerkingsteam aangestuurd door het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV). De financiering dient zodoende ook door dit ministerie te gebeuren. Hiervoor worden de middelen voor het jaar 2024 overgeheveld van het begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV) naar het begrotingshoofdstuk Justitie en Veiligheid (VI).

3. Versterking grenstoezicht in het Caribisch gebied

Op 18 februari is het Protocol inzake de Versterking grenstoezicht in de Caribische landen van het Koninkrijk gepubliceerd (Kamerstukken II, 2020/21, [35570 IV, nr. 33](#)). Om ervoor te zorgen dat de Kustwacht Caribisch gebied de hierin genoemde beleidseffecten kan bereiken zijn additionele middelen nodig. Daarom is afgesproken dat de benodigde middelen worden overgeheveld van begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV) naar begrotingshoofdstuk Defensie (X).

4. Landspakket: Bedrijfssteun Curaçao

Als onderdeel van de overeenkomst Landspakket Curaçao zijn middelen gereserveerd voor steunverlening aan het bedrijfsleven. Vanwege vertraging in de onderhandelingen komen deze middelen niet meer tot besteding in 2021 en schuiven ze door naar 2022.

5. Landspakket: Onderwijshuisvesting

Als onderdeel van de overeenkomst Landspakket Curaçao zijn middelen gereserveerd voor investeringen in de onderwijshuisvesting. Vanwege vertraging in het opstellen van een plan van aanpak, verdeling van middelen en vervolgens de aanbesteding worden deze middelen doorgeschoven van 2021 naar 2024.

6. Bijdrage voor openbare lichamen Sint Eustatius en Saba

Dit bedrag is afkomstig van de Aanvullende Post van het Ministerie van Financiën van de met als doel de versterking van het ambtelijk apparaat goed bestuur en financieel beheer te bevorderen op Sint Eustatius en Saba.

7. Caribisch orgaan voor hervorming en ontwikkeling

Voor de oprichting van het Caribisch orgaan hervorming en ontwikkeling (COHO) is personele capaciteit nodig binnen het Ministerie van BZK. Dit is onder andere nodig voor het opdrachtgeverschap van het COHO, juridische capaciteit en het uitvoeren van werkzaamheden rondom de detentie Sint Maarten. Hiervoor worden middelen overgeheveld van het begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV) naar het begrotingshoofdstuk BZK (VII).

8. Wisselkoers leningen

Als gevolg van de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro wordt in 2021 een wisselkoerstegenvaller en in 2022 een wisselkoersmeevaller op de renteontvangsten over de uitstaande leningen verwacht. De compensatie hiervoor komt uit de wisselkoersreserve op begrotingsartikel 7 van deze begroting.

9. Wisselkoers BES-fonds

De vrije uitkering van het BES-fonds is vastgelegd in dollars. Door de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro is er sprake van een wisselkoersmeevaller in 2021 en een tegenvaller in 2022. Dit wordt gedekt vanuit de wisselkoersreserve op begrotingsartikel 7 van de begroting van Koninkrijksrelaties.

Ontvangsten Koninkrijksrelaties

Tabel 5 Belangrijkste beleidsmatige ontvangstenmutaties t.o.v. vorig jaar (bedragen x € 1.000)							
	Art.	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2021 (inclusief NvW)		37.896	31.133	31.068	30.950	30.950	–
Mutatie Nota van Wijziging 2021		0	0	0	0	0	–
Mutatie amendement 2021							
Mutatie eerste en tweede incidentele suppletoire begroting 2021		0	0	0	0	0	–
Mutatie eerste suppletoire begroting 2021		0	0	0	0	0	–
Extrapolatie		–	–	–	–	–	30.950
Belangrijkste mutaties							
1) Terugvordering subsidie Bonaire International Airport	4	502	0	0	0	0	0
2) Wisselkoers	5	– 3.235	3.455	0	0	0	0
Overige mutaties		0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2022		35.163	34.588	31.068	30.950	30.950	30.950

Toelichting

1. Terugvordering subsidie Bonaire International Airport

Op 27 mei heeft het kabinet besloten gemeenten te compenseren voor extra uitgaven en inkomstenderving in het kader van de coronapandemie over het gehele kalenderjaar 2021 (Kamerstukken II 2020/21, [35420, nr. 314](#)). De inkomstenderving bij Bonaire International Airport (BIA) is naar schatting USD 4 mln. Hierbij wordt in mindering gebracht een deel van het bedrag dat in 2020 als coronasubsidie is verstrekt aan BIA (USD 0,6 mln.), welke naar verwachting te veel is verstrekt. Deze terugvordering wordt weer toegevoegd aan het budget voor de subsidie van 2021.

2. Wisselkoers leningen

Als gevolg van de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro zijn er meer- en minderontvangsten op de rente over de uitstaande leningen. Deze uiteindelijke wisselkoersmeevaller wordt toegevoegd aan de wisselkoersreserve op begrotingsartikel 7 van deze begroting.

Uitgaven BES-fonds

Tabel 6 Belangrijkste beleidsmatige uitgavenmutaties t.o.v. vorig jaar (bedragen x € 1.000)							
	Art.	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2021		47.401	35.371	35.372	35.372	35.372	–
Mutatie Nota van Wijziging 2021		324	0	0	0	0	–
Mutatie amendement 2021		–	–	–	–	–	–
Mutatie eerste en tweede incidentele suppletoire begroting 2021		3.397	0	0	0	0	–
Mutatie eerste suppletoire begroting 2021		6.713	– 100	– 100	– 100	– 100	–
Extrapolatie		–	–	–	–	–	35.272
Belangrijkste mutaties							
1) Wisselkoers BES-fonds	1	– 791	7.119	0	0	0	0
2) Eilandelijk beleid	1	500	0	0	0	0	0
Overige mutaties		0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2022		57.544	42.390	35.272	35.272	35.272	35.272

Toelichting

1. Wisselkoers BES-fonds

De vrije uitkering van het BES-fonds is vastgelegd in dollars. Door de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro is er sprake van een wisselkoersmeevaller in 2021 en een tegenvaller in 2022. Dit wordt gedekt vanuit de wisselkoersreserve op begrotingsartikel 7 van de begroting van Koninkrijksrelaties.

2. Eilandelijk beleid

Aansluitend aan het besluit om in Europees Nederland extra middelen toe te kennen aan Europees Nederlandse gemeenten, worden voor Caribisch Nederland extra middelen vrijgemaakt voor aanvullend eilandelijk beleid over het derde kwartaal 2021. De uitvoering wordt overgelaten aan het oordeel van de openbare lichamen, die de gelden naar eigen inzicht kunnen aanwenden, enkel binnen de begrenzing dat eilandelijk inkomensbeleid is uitgesloten. De middelen worden derhalve verstrekt via de vrije uitkering.

Ontvangsten BES-fonds

Tabel 7 Belangrijkste beleidsmatige ontvangstenmutaties t.o.v. vorig jaar (bedragen x € 1.000)

	Art.	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2021 (inclusief NvW)		47.401	35.371	35.372	35.372	35.372	–
Mutatie Nota van Wijziging 2021		324	0	0	0	0	–
Mutatie amendement 2021		–	–	–	–	–	–
Stand vastgestelde begroting 2021 (na eerste en tweede incidentele suppletoire begroting)		3.397	0	0	0	0	–
Mutatie eerste suppletoire begroting 2021		6.713	– 100	– 100	– 100	– 100	–
Extrapolatie		–	–	–	–	–	35.272
Belangrijkste mutaties		0	0	0	0	0	0
1) Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba	1	– 291	7.119	0	0	0	0
Overige mutaties		0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2022		57.544	42.390	35.272	35.272	35.272	35.272

Toelichting

1. *Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba*
Op basis van de [Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba](#) (FinBES) dienen de uitgaven en ontvangsten over ieder uitkeringsjaar voor het BES-fonds gelijk te zijn. Ten behoeve van de dekking van deze uitgaven is een post ontvangsten geraamd. De voeding van het BES-fonds is direct afkomstig uit de belastingontvangsten van het Rijk.

2.3 Overzicht niet-juridisch verplichte uitgaven

Tabel 8 Overzicht niet-juridisch verplichte uitgaven en bestemming (bedragen x €1.000)

Art. Naam artikel (totale uitgaven artikel)	Juridisch verplichte uitgaven	Niet-juridische verplichte uitgaven	Bestemming van de niet-juridisch verplichte uitgaven
1 Versterken rechtsstaat (80.415)	71.012 (88,3%)	9.403 (11,7%)	– Detentie algemeen (1.522) – Overige bijstand aan de landen (7.881)
4 Bevorderen sociaaleconomische structuur (65.357)	34.344 (47,5%)	31.013 (52,5%)	– Subsidies Caribisch Nederland (280) – Opdrachten landen (1.593) – Opdrachten versterken bestuurs- en uitvoeringskracht (1.372) – Caribisch orgaan voor hervorming en ontwikkeling (24.693) – Bijdrage aan medeoverheden versterken bestuurs- en uitvoeringskracht (2.950) – Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties diverse bijdrage (125)
5 Schuldsanering/lopende inschrijving/ leningen (201.517)	201.517 (100,0%)	0 (0,0%)	
8 Wederopbouw Bovenwindse Eilanden (4.933)	0 (0,0%)	4.933 (100,0%)	– Opdrachten wederopbouw op Sint Maarten (3933) – Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties (1000)
Totaal aan niet-juridisch verplichte uitgaven		45.349	

2.4 Strategische Evaluatie Agenda

In de begroting van 2021 zijn de eerste stappen gezet naar een strategische evaluatie agenda (SEA). In deze ontwerpbegroting is de SEA nader uitgewerkt aan de hand van de vierde voortgangsrapportage Inzicht in Kwaliteit (Kamerstukken II 2020/21, 31865, nr. 184). Het doel van de SEA is om betere en meer bruikbare inzichten te krijgen in de (voorwaarden voor) doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid, het meer benutten van deze inzichten en daarmee uiteindelijk een hogere maatschappelijke toegevoegde waarde van beleid.

De SEA bevat per beleidsartikel eens in de vier tot zeven jaar een beleidsdoorlichting. [Bijlage 5 Uitwerking strategische evaluatie agenda](#) bevat een nadere uitwerking aan de geplande evaluatieonderzoeken waarmee wordt gestreefd naar inzichten om het beleid mee te verbeteren.

Tabel 9 Planning Strategische Evaluatie Agenda

Thema	Artikel(onderdeel)	Afronding	Toelichting onderzoek
Koninkrijksrelaties	1 Versterken rechtsstaat	2022	Beleidsdoorlichting Versterken rechtsstaat
	4 Bevorderen sociaaleconomische structuur	2023	Beleidsdoorlichting Bevorderen sociaaleconomische structuur
	5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	2023	Beleidsdoorlichting Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen
	8 Wederopbouw Bovenwindse Eilanden	2021	Beleidsdoorlichting Wederopbouw

Het meest recente overzicht van de realisatie van beleidsdoorlichtingen is te vinden op deze link: [Status beleidsdoorlichtingen](#).

2.5 Overzicht risicoregelingen

Tabel 10 Overzicht verstrekte garanties (bedragen x € 1.000)

Art.	Omschrijving	Uitstaande garanties 2020	Geraamd te verlenen 2021	Geraamd te vervallen 2021	Uitstaande garanties 2021	Geraamd te verlenen 2022	Geraamd te vervallen 2022	Uitstaande garanties 2022	Garantie-plafond 2022	Totaal plafond
Artikel 5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	9e Europees Ontwikkelingsfonds verlenging	1.877	0	0	1.877	0	1.877	0	0	1.877
	Totaal	1.877	0	0	1.877	0	1.877	0	0	1.877

Toelichting

Voorschotten 9e Europees Ontwikkelingsfonds (EOF)

Doel en werking garantieregeling

De garantstelling is op verzoek van de Europese Commissie in het kader van het Europees Ontwikkelingsfonds verstrekt door Nederland. De Europese Commissie verlangt, bij projecten van de lidstaten niet vallend binnen de Europese grenzen, een garantstelling voor individuele landen en gebieden overzee (LGO's). De garantstelling betreft het Bonaire riolerings- en waterzuiveringsprogramma. Het programma ondervindt vertraging door een arbitragezaak. De garantie liep oorspronkelijk in juni 2019 af en is verlengd tot juni 2022.

Beheersing risico's

Nederland volgt, samen met Bonaire, de uitvoering van het programma nauwlettend en heeft in 2019 een aanvullend bedrag van € 2 mln. (€ 1 mln. van het Ministerie van BZK en € 1 mln. van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat) ter beschikking gesteld om het project tot een goed einde te brengen.

Premiestelling en kostendekkendheid

Voor deze garantie is geen begrotingsreserve aanwezig en wordt geen premie afgedragen als vergoeding voor de afgegeven garantie.

Tabel 11 Overzicht verstrekte leningen (bedragen x € 1.000)				
Artikel	Omschrijving	Uitstaande lening in andere valuta	Uitstaande lening in €	Looptijd lening
Totaal verstrekte leningen			2.156.017	
Artikel 5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen			2.117.438	
Totaal leningen Curaçao			1.424.185	
	Lening lopende inschrijving Curaçao 2,75%	139.735	55.720	15 jaar (2010-2025)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 2,875	370.000	147.539	20 jaar (2010-2030)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 3,0%	474.900	189.369	25 jaar (2010-2035)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 3,125%	582.391	232.231	30 jaar (2010-2040)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 2,75%	62.604	25.226	30 jaar (2013-2043)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 2,45%	247.036	103.186	30 jaar (2014-2044)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 1,6%	204.545	108.084	30 jaar (2015-2045)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 1,62%	33.296	17.997	30 jaar (2015-2045)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 1,0%	59.050	29.702	30 jaar (2016-2046)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 1,24%	60.000	28.448	30 jaar (2017-2047)
	Lening lopende inschrijving Curaçao 0,92%	69.100	34.167	30 jaar (2019-2049)
	Liquiditeitslening Curaçao 0,00%	177.000	90.331	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Curaçao 0,00%	141.000	72.732	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Curaçao 0,00%	63.000	31.286	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Curaçao 0,00%	105.000	50.625	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Curaçao 0,00%	181.000	86.070	2 jaar (2020-2022)
	Lening ter afwikkeling Giro Bank	170.000	80.338	16 jaar (2021-2037)
	Onderhandse lineaire lening 0,00%	82.000	41.132	15 jaar (2020-2035)
Totaal leningen Sint Maarten			334.922	
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,625%	73.500	29.461	15 jaar (2010-2025)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,75 %	78.571	31.494	20 jaar (2010-2030)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,875%	50.000	20.042	25 jaar (2010-2035)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 3,0%	50.000	20.042	30 jaar (2010-2040)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,25%	58.652	24.765	15 jaar (2014-2029)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,375%	44.818	18.739	20 jaar (2014-2034)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,45%	39.526	14.931	30 jaar (2014-2044)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 1,8%	24.217	10.849	30 jaar (2014-2044)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 0,83%	18.811	8.206	25 jaar (2017-2032)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 0,74%	32.900	16.459	30 jaar (2019-2049)
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 0,5%	15.600	8.131	7 jaar (2016-2023)
	Liquiditeitslening Sint Maarten 0%	50.200	25.622	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Sint Maarten 0%	20.000	10.269	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Sint Maarten 0%	24.000	12.380	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Sint Maarten 0%	19.300	9.208	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Sint Maarten 0%	61.200	28.205	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Sint Maarten 0%	8.700	4.024	1 jaar (2021-2022)

Artikel	Omschrijving	Uitstaande lening in andere valuta	Uitstaande lening in €	Looptijd lening
	Liquiditeitslening Sint Maarten 0%	39.000	19.110	1 jaar (2021-2022)
	Onderhandse lineaire lening 0,00%	49.875	22.985	15 jaar (2020-2035)
Totaal leningen Aruba			356.990	
	Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	763	30 jaar (1991-2021)
	Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	1.256	30 jaar (1992-2022)
	Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	953	30 jaar (1993-2023)
	Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	453	30 jaar (1994-2024)
	Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	72	30 jaar (1995-2025)
	Water en Energiebedrijf Aruba 2,5%	7.759	3.880	30 jaar (1995-2025)
	Liquiditeitslening Aruba 0%	42.800	21.624	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Aruba 0%	49.400	25.444	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Aruba 0%	63.900	33.071	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Aruba 0%	49.400	24.525	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Aruba 0%	209.000	99.322	2 jaar (2020-2022)
	Liquiditeitslening Aruba 0%	71.000	32.861	1 jaar (2021-2022)
	Liquiditeitslening Aruba 0%	237.000	112.766	1 jaar (2021-2022)
Ontwikkelingsbank van de Nederlandse Antillen			1.341	
	Lening Ontwikkelingsbank Nederlandse Antillen	–	1.341	29 jaar (2001-2030)
Artikel 8 Wederopbouw Bovenwindse Eilanden			38.579	
	Liquiditeitslening Sint Maarten 0,0%	ANG 50.000	22.790	30 jaar (2018-2048)
	Liquiditeitslening Sint Maarten 0,0%	ANG 32.600	15.789	30 jaar (2018-2048)

Toelichting

De leningen aan de landen worden meestal afgesloten in Antilliaanse guldens (ANG) of Arubaanse florins (AWG) en vastgelegd in de begroting in euro's (€). Deze vastlegging gebeurt op basis van de geldende koers op het moment van aangaan van de lening (historische waarde). De aan Caribisch Nederland verstrekte renteloze leningen in dollars (USD) zijn in bijlage 9 te vinden.

De huidige stand van de leningen afgesloten in voorgaande boekjaren zijn geactualiseerd tot 1 augustus 2021. De in 2021 afgesloten leningen zijn opgesteld op basis van de gerealiseerde dagkoers.

Artikel 5 Schuldsanering/ lopende inschrijving/ leningen

Leningen lopende inschrijving Curaçao en Sint Maarten

Om ervoor te kunnen zorgen dat Curaçao en Sint Maarten een gezonde financiële huishouding kunnen voeren, waarbij de eigen verantwoordelijkheid van de landen voorop blijft staan, zijn afspraken gemaakt tussen deze landen en Nederland. Deze afspraken zijn geformaliseerd in de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft) en betreffen een deugdelijk begrotingsbeleid, het op orde brengen van het financieel beheer en een effectief financieel toezicht ter voorkoming van nieuwe opbouw van schulden. Daarnaast is afgesproken dat Nederland een lopende inschrijving aanbiedt voor leningen aan Curaçao en Sint Maarten, tegen het actuele rendement op staatsleningen van de desbetreffende looptijd. Het merendeel van de leningen zijn zogenaamde «bulletleningen» met aflossing ineens aan het einde van de looptijd.

De lopende inschrijving Sint Maarten van 2019 is een lening voor 30 jaar, die aan Sint Maarten verstrekt is om de liquiditeitspositie van Sint Maarten te versterken. Deze positie was ernstig verzwakt na de orkaan Irma. Dit is een uitzondering op de regel dat van de lopende inschrijving alleen gebruik gemaakt mag worden voor de kapitaaldienst en bij een sluitende begroting (art. 25 Rft). Vanwege het afwijkende risicoprofiel van deze lening wordt op de Aanvullende Post (bij de middelen gereserveerd voor de wederopbouw van Sint Maarten) een begrotingsreserve aangehouden van 3% van de uitstaande lening.

Het Ministerie van Financiën voert het beheer over deze leningen, de belasting vindt plaats op hoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV).

Liquiditeitsleningen Curaçao en Sint Maarten

Curaçao en Sint Maarten hebben in verband met Covid-19 in 2020 en 2021 verschillende liquiditeitsleningen ontvangen. Deze liquiditeitsleningen van Curaçao en Sint Maarten lopen tot en met april 2022 en hebben een rentepercentage van 0,00%. Aan de liquiditeitsleningen zijn verschillende voorwaarden verbonden. Conform het advies van het Cft bestaat de mogelijkheid om de in 2020 en 2021 verstrekte liquiditeitssteun aan Curaçao en Sint Maarten in 2022 te herfinancieren. Een overzicht van alle noodmaatregelen in het kader van Covid-19 is bij Beleidsprioriteiten te vinden.

Leningen Aruba

Maatregel Tussenbalans

In het kader van de Maatregel Tussenbalans zijn met ingang van 1991 begrotingsleningen verstrekt aan Aruba ter financiering van projecten, waarvan een bepaald rendement verwacht mag worden. De leningen hebben een looptijd van 30 jaar, waarvan de eerste acht jaar aflossingsvrij waren. Nu wordt jaarlijks conform afspraken afgelost. Het jaarlijkse rentepercentage is 2,5%. In 2025 zullen de laatste aflossingen plaatsvinden.

Water- en Energiebedrijf Aruba

Het betreft een begrotingslening uit 1995 ten behoeve van het Water- en Energiebedrijf NV gevestigd te Aruba. De lening is verstrekt voor het aldaar verrichten van een groot aantal investeringen voor de renovatie en uitbreiding van het Water- en Energiebedrijf. De lening heeft een looptijd tot 30 juni 2026, waarvan de eerste acht jaar aflossingsvrij waren. Nu wordt jaarlijks conform afspraken afgelost. Het jaarlijkse rentepercentage is 2,5%.

Liquiditeitsleningen Aruba

Aruba heeft in 2020 om bijstand gevraagd op grond van [artikel 36 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden](#) om de gevolgen van Covid-19 op te kunnen vangen. De liquiditeitsleningen hebben een looptijd tot en met april 2022 en een rentepercentage van 0,00%. Aan de liquiditeitsleningen zijn verschillende voorwaarden verbonden. Conform het advies van het CAft bestaat de mogelijkheid om de in 2020 en 2021 verstrekte liquiditeitssteun aan Curaçao en Sint Maarten in 2022 te herfinancieren. Een overzicht van alle noodmaatregelen in het kader van Covid-19 is bij Beleidsprioriteiten terug te vinden.

Lening Ontwikkelingsbank van de Nederlandse Antillen

Dit betreft een vordering op de Ontwikkelingsbank van de Nederlandse Antillen (OBNA) vanwege middelen die destijds ter beschikking zijn gesteld voor het bevorderen van de economie op de Nederlandse Antillen.

Artikel 8 Wederopbouw Bovenwindse Eilanden

Liquiditeitsleningen Sint Maarten

In 2018 zijn twee 30-jarige renteloze leningen aan Sint Maarten verstrekt om de liquiditeitspositie van het land te verstevigen na de schade van orkaan Irma. De eerste vijf jaar zijn aflossingsvrij, daarna wordt jaarlijks afgelost.

2.6 Implementatie van mensenrechtenverdragen

De regering informeert jaarlijks de Staten-Generaal in de memorie van toelichting op de begroting Koninkrijksrelaties over de stand van zaken rond de implementatie van mensenrechtenverdragen in het Caribische deel van het Koninkrijk (Kamerstukken II 2018/19, [33826, nr. 29](#)). In het afgelopen begrotingsjaar is één verdrag met een dergelijk karakter in werking getreden, en wel voor het gehele Koninkrijk. Het betreft Protocol nr. 15 tot wijziging van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. De inwerkingtreding vond plaats op 1 augustus 2020.

Een andere ontwikkeling is dat het afgelopen jaar van start is gegaan met een periodiek overleg tussen de vier landen van het Koninkrijk, waarin de implementatie van mensenrechtenverdragen centraal staat. Van deze mensenrechtenverdragencommissie hebben inmiddels meerdere bijeenkomsten plaatsgevonden. Deze bijeenkomsten hebben in het teken gestaan van het identificeren en prioriteren van mensenrechtenverdragen die weliswaar al door het Koninkrijk zijn aangegaan, maar nog niet voor alle (ei)landen in het Caribische deel van het Koninkrijk zijn bekrachtigd. Een volgende stap is om te bezien op welke manier tussen de vier landen van het Koninkrijk kan worden samengewerkt, teneinde de implementatie van deze verdragen te bespoedigen, waarna tot bekrachtiging kan worden overgegaan. De regering streeft ernaar in de memorie van toelichting op de volgende begroting Koninkrijksrelaties in dit verband de eerste resultaten te kunnen melden.

3. Beleidsartikelen Koninkrijksrelaties

3.1 Artikel 1. Versterken rechtsstaat

A. Algemene doelstelling

Het bevorderen van goed bestuur door een bijdrage te leveren aan het versterken van de rechtsstaat van de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Dit krijgt vorm door samenwerking op het gebied van veiligheid, rechtshandhaving en grensbewaking en ondersteuning van de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is verantwoordelijk voor:

Stimuleren

Rechtshandhaving en veiligheid zijn aangelegenheden van de landen van het Koninkrijk. De minister stimuleert de versterking van de rechtsstaat in Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Dit doet de minister door de landen te ondersteunen en invulling en uitvoering te geven aan samenwerkingsregelingen en rijkswetten. Daarbij werkt de minister nauw samen met de betrokken bewindspersonen van de Ministeries van Justitie en Veiligheid, Financiën en Defensie, die de operationele capaciteit voor de ondersteuning en versterking leveren.

Deze ondersteuning komt voort uit artikel [36 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden](#) waarin is bepaald dat de landen binnen het Koninkrijk elkaar hulp en bijstand verlenen, en komt tot stand door het treffen van onderlinge regelingen op grond van [artikel 38, eerste lid, van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden](#).

C. Beleidswijzigingen

Budgetwijziging duurzame ondernijningsaanpak Cariben

Het kabinet stelt vanaf 2022 structureel € 12 mln. beschikbaar om de tijdelijke en projectmatige aanpak op het gebied van ondernijming om te zetten naar een structurele versterking van de betrokken organisaties (Kamerstukken II 2020/21, [29911 nr. 13](#)). Daarnaast stelt het kabinet met het akkoord over de derde tranche liquiditeitssteun extra middelen beschikbaar voor de uitbreiding van de duurzame ondernijningsaanpak op Curaçao en Aruba, oplopend tot jaarlijks € 12,9 mln. in 2025 (Kamerstukken II 2020/21, [35420, nr. 177](#) en Kamerstukken II 2020/21, [35420, nr. 186](#)). Hiermee komt de totale investering in de ondernijningsketen op jaarlijks € 24,9 mln. vanaf 2025. Met deze extra gelden zal worden ingezet op een structurele, integrale en gezamenlijke aanpak van ondernijming.

Budgetwijziging detentie Sint Maarten

Met het akkoord van 22 december 2020 over de derde tranche liquiditeitssteun stelde het kabinet een bedrag van € 30 mln. beschikbaar voor het gevangeniswezen in Sint Maarten, ten behoeve van de bouw van een nieuwe gevangenis (€ 20 mln. in 2022) en structurele verbeteringen van de detentieomstandigheden (€ 10 mln. verdeeld over vijf jaar, vanaf 2022 tot en met 2026 (Kamerstukken II 2020/21, [35420, nr. 224](#)).

Budgetwijziging Grensbewaking

Ter uitvoering van de maatregelen in de landspakketten zijn de landen in het Koninkrijk op 4 februari 2021 een nieuw protocol ter versterking van het grenstoezicht overeengekomen (Kamerstukken II 2020/21, [35570 IV, nr. 33](#)). In dit kader stelt de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties structureel personeel van de Koninklijke Marechaussee (bovenop de bestaande flexibele pool van 43 voltijdsequivalenten) en Douane Nederland beschikbaar. Bovendien stelt BZK tot en met 2024 middelen beschikbaar voor de (materiële) toerusting van de lokale diensten van de Caribische landen van het Koninkrijk ter versterking van het grenstoezicht.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 12 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1 Versterken rechtsstaat (bedragen x € 1.000)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Verplichtingen	12.966	23.111	80.415	58.414	58.773	82.379	82.379
Uitgaven	12.836	23.111	80.415	58.414	58.773	82.379	82.379
Opdrachten							
Detentie Algemeen	0	0	1.522	2.000	2.000	2.000	2.000
Bijdrage aan ZBO's/RWT's							
Recherchecapaciteit (Nationale Politie)	1.858	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan medeoverheden							
Overige bijstand aan de landen	0	8.076	7.881	0	0	0	0
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties							
Detentie Vastgoed	0	0	20.000	0	0	0	0
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
Grensbewaking (Defensie)	6.339	8.667	24.767	27.667	24.767	27.667	27.667
Recherchecapaciteit (JenV)	0	0	11.093	14.493	17.151	37.157	37.157
Rechterlijke macht (JenV)	4.639	5.768	10.552	9.654	10.255	10.955	10.955
Douane (Financiën)	0	600	4.600	4.600	4.600	4.600	4.600
Ontvangsten	1.311	0	0	0	0	0	0

Budgetflexibiliteit

Van het totale uitgavenbudget op artikel 1 is 88,3% juridisch verplicht en dit kent de volgende onderverdeling:

Opdrachten

Het opdrachtenbudget is voor 0% juridisch verplicht.

Bijdrage aan medeoverheden

De bijdragen aan medeoverheden zijn voor 0% juridisch verplicht omdat de overeenkomsten met de Landen nog niet zijn ondertekend.

Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties

De bijdragen aan internationale organisaties zijn voor 100% juridisch verplicht. Dit betreft een opdracht aan de United Nations Office for Project Services (UNOPS) in het kader van het landspakket met Sint Maarten.

Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken

De bijdragen aan andere begrotingshoofdstukken zijn voor 100% juridisch verplicht. De uitgaven zijn voor onbepaalde tijd vastgelegd in de beheersovereenkomst Koninklijke Marechaussee (KMar) en het Ministerie van BZK. De uitgaven voor de rechterlijke macht zijn vastgelegd in de uitzendregeling voor rechters en ambtenaren.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Opdrachten

Detentie Algemeen

Vanuit het akkoord over de derde tranche liquiditeitssteun van 22 december 2020 met Sint Maarten is er € 30 mln. beschikbaar gesteld voor verbetering van het gevangeniswezen in Sint Maarten (Kamerstukken II, 2020/21, [35420, nr. 203](#)). Hiervan zal € 10 mln. ten goede komen aan onderdelen van het gevangeniswezen die niet vallen onder de bouw van de gevangenis¹, zoals het verbeteren van immateriële aspecten die al langere tijd in Sint Maarten niet op orde zijn. Activiteiten kunnen worden aangedragen door Sint Maarten zelf, maar worden ook ontleend aan het door Sint Maarten uit te voeren plan van aanpak detentie bij de Samenwerkingsregeling waarborging plannen van aanpak landstaken Curaçao en Sint Maarten. (Kamerstukken II, 2020/21, [35420, nr. 224](#)). Het budget van € 10 mln. zal gelijk worden verdeeld worden over vijf begrotingsjaren, te beginnen in 2022 en eindigend in 2026.

Bijdrage aan medeoverheden

Overige bijstand aan Landen

Ter uitvoering van de maatregelen in de landspakketten zijn de landen in het Koninkrijk op 4 februari 2021 een nieuw protocol ter versterking van het grenstoezicht overeengekomen (Kamerstukken II 2020/21, [35570 IV, nr. 33](#)). Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties (BZK) zal de materiële behoefte financieren die voortvloeit uit de vervolgspraken die binnen de kaders van dit protocol gemaakt worden. Daarnaast ondersteunt BZK met deze middelen de realisatie van 24/7 Kustwacht Caribisch Gebied in het Caribisch deel van het Koninkrijk.

Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties

Detentie Vastgoed

Met € 20 mln. van de beschikbaar gestelde € 30 mln. zal de bouw van een nieuwe gevangenis in Sint Maarten deels worden gefinancierd². In het landspakket overeengekomen akkoord van 22 december 2020 is opgenomen dat Nederland en Sint Maarten gezamenlijk opdracht zullen geven aan de United Nations Office for Project Services (UNOPS) voor de bouw van een nieuwe gevangenis (Kamerstukken II, 2019/20, [35300 IV, nr. 73](#)).

¹ Er loopt één project om het detentiewezen op Sint Maarten te verbeteren. De bouw van een nieuwe gevangenis wordt gedaan door de United Nations Office for Project Services. Dit bedrag wordt daarom op het instrument Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties verantwoord.

² Er loopt één project om het detentiewezen op Sint Maarten te verbeteren. De onderdelen die niet onder de bouw van een nieuwe gevangenis vallen worden gedaan door Sint Maarten. Dit bedrag wordt daarom op het instrument Bijdrage aan medeoverheden verantwoord.

Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken

Grensbewaking (Defensie)

Nederland stelt voor onbepaalde tijd personeel van de Koninklijke Marechaussee (KMar) beschikbaar ter ondersteuning van het grenstoezicht in Aruba, Curaçao en Sint Maarten conform het protocol inzake de inzet van personeel vanuit de flexibel inzetbare pool Koninklijke Marechaussee (Kamerstukken II 2018/19, [35000 IV, nr. 40](#)). Deze flexibele pool van 43 voltijdsequivalenten levert een bijdrage aan de uitvoering van grensgereleerde politietaken in de landen. Het gaat hierbij om grensbewaking, het uitvoeren van de politietaak op respectievelijk de luchthaven en de maritieme grenzen, de bestrijding van drugs-, wapen- en migratiecriminaliteit.

Aanvullend zijn de landen, ter uitvoering van de maatregelen in de landspakketten, op 4 februari 2021 een nieuw protocol ter versterking van het grenstoezicht overeengekomen (Kamerstukken II 2020/21, [35570 IV, nr. 33](#)). In dit kader stelt de Minister van BZK extra personeel van de KMar beschikbaar, bovenop de 43 voltijdsequivalenten uit de flexibele inzetbare pool KMar. Op basis van dit nieuwe protocol zal de KMar de lokale diensten versterken met als doel om de transnationale georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit te bestrijden. De operationele inzet van de medewerkers vanuit de flexpool en voortkomend uit het nieuwe vindt plaats onder het bevoegd gezag van het land waar de betreffende werkzaamheden worden verricht.

Recherchecapaciteit (JenV)

Zoals vastgelegd in de [Rijkswet Politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba](#) en het [Protocol inzake gespecialiseerde rechersamenwerking](#) heeft het Recherche Samenwerkingsteam (RST) de taak om zware, georganiseerde en grensoverschrijdende criminaliteit te bestrijden. Daaronder valt tevens criminaliteit die een ernstige inbreuk maakt op de rechtsorde, waaronder ondermijning en corruptie. Daarnaast verricht het RST de afhandeling van internationale rechtshulpverzoeken op dit gebied. Het RST werkt onder gezag van de lokale openbaar ministeries.

Jaarlijks worden de budgetten van de begroting van Koninkrijksrelaties (KR) ten behoeve van het RST overgeheveld naar de begroting van Justitie en Veiligheid (JenV). Hiermee wordt recht gedaan aan de [Politiewet 2012](#), die bepaalt dat alleen de Minister van JenV opdrachten aan de Politie mag verstrekken. Het beleidsmatig instrument wordt in de begroting van het Ministerie van BZK verantwoord, gezien haar politieke verantwoordelijkheid voor het beschikbaar stellen van de middelen.

Deze middelen worden aan het RST beschikbaar gesteld ten behoeve van de duurzame ondermijningsaanpak en de uitbreiding op Curaçao en Aruba. Daarmee wordt bijgedragen aan een duurzame, regionale en integrale aanpak van ondermijning.

Rechterlijke macht (JenV)

Ter versterking van de rechtsstaat is volledige bezetting van de openbaar ministeries en het Gemeenschappelijk Hof van groot belang. Vanwege een gebrek aan lokale personele capaciteit draagt Nederland hier op verzoek van de landen aan bij door het ter beschikking stellen van officieren van justitie en rechters. Deze treden in lokale dienst, waarbij een buitenlandtoelage wordt vergoed door het Ministerie van BZK.

Bij het Openbaar Ministerie en het Gemeenschappelijk Hof werken ook officieren van justitie en rechters specifiek ten behoeve van de ondermijningsaanpak. Als gevolg van de extra middelen voor de uitbreiding van de ondermijningsaanpak op Curaçao en Aruba kunnen de organisaties meer capaciteit beschikbaar stellen.

Douane (Financiën)

BZK stelt voor onbepaalde tijd personeel van Douane Nederland beschikbaar ter ondersteuning van grenstoezicht in Aruba, Curaçao en Sint Maarten in het kader van protocol grenstoezicht. Douane Nederland zal de lokale diensten met operationele capaciteit ondersteunen en de benodigde opleidingen verzorgen met het doel om de transnationale georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit te bestrijden.

3.2 Artikel 4. Bevorderen sociaaleconomische structuur

A. Algemene doelstelling

Het bewerkstelligen van een merkbare positieve verandering in het leven van de burgers in de Caribische delen van het Koninkrijk door te ondersteunen bij het creëren van een betrouwbare en goed functionerende overheid. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) draagt daaraan bij middels het versterken van de uitvoeringskracht, het inzetten van kennis en expertise en het coördineren van de inzet van het Rijk.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is verantwoordelijk voor:

Stimuleren

- De minister ondersteunt waar gewenst en mogelijk de Caribische delen van het Koninkrijk bij de uitvoering van taken door middel van technische assistentie en het delen van kennis.
- De minister ondersteunt waar gewenst en mogelijk de Caribische delen van het Koninkrijk bij de uitvoering van taken door middel van praktische samenwerking en het opzetten van samenwerkingsovereenkomsten.

Regisseren

- De minister coördineert de rijksbrede inzet in Caribisch Nederland en bevordert de integrale samenwerking.
- De minister is verantwoordelijk voor het bevorderen van goed bestuur in Caribisch Nederland.
- De minister geeft invulling aan zijn taken zoals omschreven in de [Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten \(Rft\)](#), Landsverordening Aruba financieel toezicht (LAft), het protocol Afspraken tussen de regeringen van Aruba en Nederland over de openbare financiën van Aruba en het [protocol Aruba-Nederland 2019-2021](#).
- De minister houdt financieel toezicht op de openbare lichamen op basis van de [Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba \(FinBES\)](#).

C. Beleidswijzigingen

Caribisch orgaan voor hervorming en ontwikkeling

Als onderdeel van de financiële steun aan de Caribische landen in het kader van de Covid-19 pandemie wordt bij Rijkswet een Caribisch orgaan voor hervorming en ontwikkeling (COHO) opgericht. Dit orgaan gaat toezicht houden op en ondersteuning bieden bij de uitvoering van hervormingsmaatregelen door de landen. Het COHO wordt een bestuursorgaan met zelfstandige, wettelijke taken. De Minister van BZK is dan verantwoordelijk voor een adequate aansturing van en toezicht op het COHO.

Bonaire International Airport

Betreft een eenmalige subsidie ter compensatie van de omzetsderving in 2020 van Bonaire International Airport (BIA) door de Covid-19 pandemie. Het bedrag is berekend op basis van de gemiste geprognostiseerde derving van luchthavenbelasting als gevolg van de Covid-19 pandemie vanaf maart

2020 tot eind 2020. De middelen zijn eind 2020 als (100%) voorschot verstrekt. De subsidie wordt vastgesteld op maximaal het exploitatietekort over 2020.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 13 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 Bevorderen sociaaleconomische structuur (bedragen x € 1.000)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Verplichtingen	57.677	77.710	65.357	59.255	48.105	43.605	43.605
Uitgaven	56.995	76.710	65.357	59.255	48.105	43.605	43.605
4.1 Curaçao, Sint Maarten en Aruba	45.365	63.198	58.361	52.209	41.709	37.209	37.209
Subsidies (regelingen)							
Diverse subsidies	0	500	0	0	0	0	0
Noodpakketten	39.700	45.800	0	0	0	0	0
Opdrachten							
Opdrachten landen	457	2.240	1.593	1.664	1.664	1.664	1.664
Inkomensoverdrachten							
Toeslagen op pensioenen NA	1.718	1.950	1.950	5.009	5.009	5.009	5.009
Bijdrage aan ZBO's/RWT's							
Caribisch orgaan voor hervorming en ontwikkeling	0	10.393	24.693	30.400	30.400	30.400	30.400
Bijdrage aan medeoverheden							
Bijdrage aan landen	3.380	2.191	20.000	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting Curaçao	0	0	10.000	15.000	4.500	0	0
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties							
Diverse bijdragen	110	124	125	136	136	136	136
4.2 Caribisch Nederland	11.630	13.512	6.996	7.046	6.396	6.396	6.396
Subsidies (regelingen)							
Bonaire International Airport	3.400	3.510	0	0	0	0	0
Subsidies Caribisch Nederland	454	500	500	500	500	500	500
Opdrachten							
Versterken bestuurs- en uitvoeringskracht	478	1.167	1.397	1.397	1.613	1.613	1.613
Inkomensoverdrachten							
Pensioenen en uitkeringen politieke ambtsdragers	2.263	2.149	2.149	2.149	1.283	1.283	1.283
Bijdrage aan medeoverheden							
Sociaaleconomische initiatieven	486	0	0	0	0	0	0
Versterken bestuurs- en uitvoeringskracht	4.549	6.186	2.950	3.000	3.000	3.000	3.000
Ontvangsten	11	502	0	0	0	0	0

Budgetflexibiliteit

Van het totale uitgavenbudget op artikel 4 is 52,5% juridisch verplicht en dit kent de volgende onderverdeling:

Subsidies

Het subsidiebudget is voor 44% juridisch verplicht. Dit betreft onder andere een subsidie aan UNICEF.

Opdrachten

De opdrachtenbudgetten zijn voor 0% juridisch verplicht.

Inkomstenoverdrachten

De inkomstenoverdrachten zijn voor 100% juridisch verplicht. De uitgaven voor inkomstenoverdracht liggen vast in de Vaste verrekenoersregeling pensioenen (1990). Daarnaast is Nederland volgens [artikel 4 lid 3 van de Onderlinge regeling rechtsopvolging en boedelscheiding Algemeen Pensioenfonds Nederlandse](#) alsmede de rechtsopvolging van een aantal niet kapitaal gefinancierde pensioen(vervangende) verplichtingen van het Land de Nederlandse Antillen verplicht de pensioenen en uitkeringen van gewezen politieke ambtsdragers van de eilandgebieden Bonaire, Sint Eustatius en Saba te betalen ([Stcrt. 2010, 14723](#)).

Bijdrage aan ZBO/ RWT's

De bijdragen aan ZBO/ RWT's zijn voor 0% juridisch verplicht. Het Caribisch orgaan voor hervorming en ontwikkeling is integraal onderdeel uit de landspakketten maar nog niet contractueel verplicht.

Bijdrage aan medeoverheden

De bijdragen aan medeoverheden zijn voor 91,0% juridisch verplicht. Dit betreft onder andere afspraken uit het landspakket met Curaçao.

Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties

De bijdragen aan (inter-)nationale organisaties zijn voor 0% juridisch verplicht.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

4.1 Curaçao, Sint Maarten en Aruba

Opdrachten

Opdrachten landen

Afhankelijk van de vraag en behoefte van het lokaal bestuur worden vanuit de begroting van Koninkrijksrelaties gerichte opdrachten aan organisaties betaald die als doel hebben goed bestuur en gezonde overheidsfinanciën te bevorderen. Hiermee wordt de uitvoeringskracht van de overheden in de landen bevorderd, rekening houdend met lokale omstandigheden en de specifieke bestuurlijke context per land.

Inkomensoverdrachten

Toeslagen op pensioenen NA

Conform de regeling vaste verrekenkoers pensioeninkomen voormalig Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse pensioengerechtigden worden nadelige koersverschillen als gevolg van wisselkoersfluctuaties tussen de Antilliaanse gulden (ANG) en Arubaanse florin (AWG) enerzijds en de Euro (€) anderzijds gecompenseerd uit de begroting van Koninkrijksrelaties.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

Caribisch orgaan voor hervorming en ontwikkeling

Als onderdeel van de financiële steun aan de Caribische landen in het kader van de Covid-19 pandemie wordt bij Rijkswet een Caribisch orgaan voor hervorming en ontwikkeling (COHO) opgericht. Dit orgaan gaat toezicht houden op en ondersteuning bieden bij de uitvoering van hervormingsmaatregelen door de landen. Het COHO wordt een bestuursorgaan met zelfstandige, wettelijke taken.

Met Aruba, Curaçao als Sint Maarten zijn afspraken gemaakt voor het uitvoeren van een landspakket in ruil voor financiële steun van Nederland. Dit landspakket omvat een breed palet aan hervormingen en investeringen op de volgende gebieden: financieel beheer; kosten en effectiviteit van de publieke sector; belastingen; de financiële sector; de economie; zorg; onderwijs en het versterken van de rechtsstaat. Dit moet bijdragen aan de weerbaarheid en veerkracht van economie en samenleving. De landen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van deze maatregelen. Het COHO ondersteunt de ontwikkeling en uitvoering van de maatregelen, onder meer in de vorm van technische assistentie. Periodiek wordt een gezamenlijke uitvoeringsagenda opgesteld door het COHO en de landen om de afspraken in de landspakketten nader te concretiseren. Het COHO monitort vervolgens de voortgang in de uitvoering van de maatregelen en stelt tenminste ieder half jaar een uitvoeringsrapportage op. Het COHO budget wordt besteed aan apparaatskosten COHO en programmakosten voor de financiering van onder meer technische assistentie.

Bijdrage aan medeoverheden

Bijdrage aan landen

Als onderdeel van de overeenkomst Landspakket Curaçao zijn middelen gereserveerd voor steunverlening aan het bedrijfsleven. Er wordt momenteel met Curaçao onderhandeld over hoe deze middelen in 2022 tot uitgave zullen komen.

Onderwijshuisvesting Curaçao

Bij het instemmen met het landspakket Curaçao en de ontwerp consensus Rijkswet COHO heeft Nederland aan Curaçao een bijdrage toegezegd van totaal € 30 mln. ten behoeve van verbetering van de onderwijshuisvesting. Hiervan is inmiddels € 0,5 mln. door middel van een subsidie verleend. Het resterende bedrag zal in tranches worden verleend, conform een strategisch huisvestingsplan, waarvan € 10,0 mln. in 2022.

Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties

Diverse bijdragen

Dit betreft het Kleine Projecten Fonds waarmee de vertegenwoordiging van Nederland op Aruba, Curaçao en Sint Maarten kleine projecten financiert.

4.2 Caribisch Nederland

Subsidies

Subsidies Caribisch Nederland

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijk (BZK) draagt bij aan het programma van UNICEF, gericht op het helpen van de openbare lichamen met het ontwikkelen van de kinderrechten. Dit programma is verlengd tot juli 2022. Belangrijk in het programma van UNICEF is ondersteuning bij gegevensverzameling, monitoring en evaluatie van effectief beleid. Ook is kinderrechteneducatie en -participatie net als in het vorige programma een belangrijk onderdeel. Verder wordt er ondersteuning bij communicatiecampagnes voor positief ouderschap waarbij ook nauw wordt samengewerkt met het programma Bes(t) 4 kids.

Opdrachten

Versterken bestuurs- en uitvoeringskracht

BZK richt zich op het verhogen van de kwaliteit en slagkracht van het openbaar bestuur op Caribisch Nederland en zet zich in om samen met de openbare lichamen de bestuurlijke kaders te versterken. Daarnaast wordt gericht de uitvoeringskracht van de ambtelijke apparaten van de openbare lichamen versterkt, rekening houdend met lokale omstandigheden en de specifieke bestuurlijke context per eiland. Er wordt door het ministerie geïnvesteerd in menselijk kapitaal, onder andere door middel van het trainen van de ambtelijke lokale apparaten, het voortzetten van het Talent Ontwikkelprogramma Bonaire en het gericht ondersteunen met kennis en expertise.

Afhankelijk van de vraag en behoefte van het lokaal bestuur in Caribisch Nederland, worden verder vanuit de begroting Koninkrijksrelaties gerichte opdrachten aan organisaties gefinancierd, die als doel hebben goed bestuur en gezonde overheidsfinanciën te bevorderen.

Inkomensoverdrachten

Pensioenen en uitkeringen politieke ambtsdragers

Uit deze middelen worden de rechtspositionele regelingen van (voormalige) politieke ambtsdragers gefinancierd. Het betreft de pensioenen van gewezen politieke gezagdragers van het voormalige land Nederlandse Antillen (bewindspersonen, statenleden en gezaghebbers) afkomstig van

Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Met het opheffen van het land Nederlandse Antillen in 2010 is bepaald dat deze pensioenen ten laste van Nederland komen ([Stcrt. 2010, 14723](#)).

Bijdrage aan medeoverheden

Versterken bestuurs- en uitvoeringskracht

Op basis van de vraag en behoefte van het lokaal bestuur in Caribisch Nederland worden vanuit de begroting Koninkrijksrelaties middelen ter beschikking gesteld door middel van bijzondere uitkeringen, ten behoeve van bestuurlijke en sociaaleconomische initiatieven. Doel hiervan is om naast de vrije uitkering gericht initiatieven te kunnen ondersteunen op bestuurlijk of sociaaleconomische vlak. Dit gaat vaak gepaard met additionele begeleiding en ondersteuning vanuit Den Haag of expertise uit Europees Nederlandse gemeenten.

Deze initiatieven zijn onder meer vastgelegd in de verschillende meerjare-nakkoorden, zoals het Bestuursakkoord Bonaire 2018-2022 en Saba Package 2019-2022 (Kamerstukken II 2018/19, [31568, nr. 207](#) en Kamerstukken II 2018/19, [35000 IV, nr. 66](#)). In de akkoorden zijn afspraken gemaakt over de inzet van het Rijk en de inzet van de openbare lichamen. De Staatssecretaris van BZK zet in dit kader gerichte capaciteit en middelen in om opvolging aan de afspraken te geven. Het doel is om het ambtelijk apparaat te versterken en goed bestuur en financieel beheer te bevorderen.

Volgens [artikel 94 Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba](#) wordt jaarlijks uiterlijk op de derde woensdag van mei een overzicht van alle bijzondere uitkeringen gepubliceerd, met de daarvoor in de lopende begroting beschikbare bedragen.

3.3 Artikel 5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen

A. Algemene doelstelling

Het ondersteunen van de houdbaarheid van de overheidsfinanciën van Curaçao en Sint Maarten door ten eerste de kwijtschelding van een deel van de schulden van Curaçao en Sint Maarten (in 2010) en ten tweede door het aanbieden van de mogelijkheid van een lopende inschrijving door Nederland tegen het actuele rendement op Nederlandse staatsleningen van de desbetreffende looptijd.

B. Rol en verantwoordelijkheid

Gelet op de autonomie hebben de landen hun eigen verantwoordelijkheid voor de houdbaarheid van de overheidsfinanciën. Het financieel toezicht op Curaçao en Sint Maarten wordt op grond van de [Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten \(Rft\)](#) uitgeoefend door de Rijksministerraad.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is verantwoordelijk voor:

Financieren

De minister financiert de kosten die voortkomen uit de schuldsanering en heeft een lopende inschrijving op leningen van Curaçao en Sint Maarten via de begroting van Koninkrijksrelaties. Dit is terug te voeren op de bestuurlijke afspraken die zijn gemaakt in de aanloop naar de nieuwe staatkundige verhoudingen per 10 oktober 2010. Daarbij heeft Nederland een oplossing geboden voor de toenmalige schuldenproblematiek, door de verplichting op zich te nemen een belangrijk deel van de schulden van Curaçao en Sint Maarten over te nemen.

Uitvoeren

Afspraken over het financieel beheer van Curaçao en Sint Maarten zijn geformaliseerd in de [Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten \(Rft\)](#). Op basis van deze wet begeleidt de minister de adviezen van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) naar de Rijksministerraad. Tevens is in de Rft bepaald dat Nederland een lopende inschrijving aanbiedt voor leningen aan Curaçao en Sint Maarten, tegen het actuele rendement op Nederlandse staatsleningen van de desbetreffende looptijd.

Op basis van [artikel 36 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden](#) kunnen de landen binnen het Koninkrijk eventueel in aanmerking komen voor hulp en bijstand van Nederland.

C. Beleidswijzigingen

Sinds 10 oktober 2010 worden aan de landen Curaçao en Sint Maarten op basis van [artikel 16 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten](#) kapitaalleningen verstrekt. Op basis van [artikel 36 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden](#) ontvangen de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten sinds begin 2020 liquiditeitssteunleningen om de gevolgen van de Covid-19 pandemie op te vangen. Aan deze liquiditeitssteun zijn beleidsinhoudelijke en financiële voorwaarden verbonden waaraan de

landen moeten voldoen. Over de hoogte van de te verstrekken liquiditeitssteun en de daaraan gekoppelde voorwaarden wordt ieder kwartaal na advies van het College (Aruba) financieel toezicht door de Rijksministerraad een besluit genomen.

Het kabinet heeft daarnaast in 2021 en 2022 middelen gereserveerd voor een lening aan Aruba, zodat Aruba kan voldoen aan haar reguliere verplichtingen tot het betalen van een hoofdsom onder de USD Externe Financiering.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 14 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen (bedragen x € 1.000)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Verplichtingen	621.056	908.154	0	1	0	0	0
Uitgaven	649.573	763.670	201.517	28.517	28.517	28.517	28.517
5.1 Schuldsanering Curaçao en Sint Maarten	28.517	28.517	28.517	28.517	28.517	28.517	28.517
Leningen							
Schuldsanering	28.517	28.517	28.517	28.517	28.517	28.517	28.517
5.2 Leningen/garanties Curaçao, Sint Maarten en Aruba	621.056	735.153	173.000	0	0	0	0
Leningen							
Leningen aan Aruba	204.327	416.800	173.000	0	0	0	0
Lopende inschrijving en leningen Curaçao en Sint Maarten	416.729	318.353	0	0	0	0	0
Ontvangsten	47.056	34.661	34.588	31.068	30.950	30.950	30.950

Budgetflexibiliteit

Van het totale uitgavenbudget op artikel 5 is 100% juridisch verplicht en dit kent de volgende onderverdeling:

Leningen

Het totale uitgavenbudget op artikel 5 is bestemd voor de leningen vanuit de schuldsanering van Curaçao en Sint Maarten via de begroting Koninkrijksrelaties. Dit is terug te voeren naar de bestuurlijke afspraken die zijn gemaakt in aanloop naar de nieuwe staatkundige verhoudingen per 10 oktober 2010. Daarbij heeft Nederland een oplossing geboden voor de toenmalige schuldenproblematiek door de verplichting op zich te nemen een belangrijk deel van de schulden van Curaçao en Sint Maarten over te nemen. Deze leningen zijn voor 100% juridisch verplicht.

In de Rijksministerraad van 13 november 2020 is overeenstemming bereikt over de derde tranche steunmaatregelen voor Aruba. Onderdeel van deze steunmaatregelen is het overnemen van een deel van de schuldpositie van Aruba. Deze steunmaatregelen zijn voor 100% juridisch verplicht.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

5.1 Schuldsanering Curaçao en Sint Maarten

Leningen

Schuldsanering

In de Slotverklaring van 2 november 2006 heeft Nederland zich met het oog op een gezonde financiële positie bij de start van de nieuwe staatkundige verhoudingen bereid verklaard om de schulden van (de collectieve sector van) de Nederlandse Antillen en de eilandgebieden Curaçao en Sint Maarten grotendeels te saneren of te herfinancieren. Het gaat hierbij om de schuld omvang op 31 december 2005, bestaande uit openbare en onderhandse geldleningen die zijn aangegaan jegens derden buiten de desbetreffende collectieve sector (inclusief de leningen die jegens Nederland zijn aangegaan). Deze leningen zijn, voor zover zij in omvang boven de rentelastnorm van dat jaar uitgaan, door Nederland gesaneerd. Ook de herfinanciering van deze leningen en de financiering van de rentelasten op deze leningen vallen onder de regeling van de schuldsanering. Bij de inwerkingtreding van de nieuwe staatkundige verhoudingen heeft Nederland de dan nog resterende hoofdsom van de bovenbeschreven schulden overgenomen. De in de begroting opgenomen bedragen komen overeen met de rente en aflossingen van de schuldpapieren die Nederland heeft overgenomen van de Nederlandse Antillen en de eilandgebieden Curaçao en Sint Maarten. Elk jaar worden deze bedragen verrekend met het Ministerie van Financiën, die de schulden namens de Nederlandse Staat heeft overgenomen.

5.2 Leningen/garanties Curaçao, Sint Maarten en Aruba

Leningen

De liquiditeitssteunleningen hebben de vorm van renteloze bulletleningen en lopen af in april 2022. Twee jaar na verstrekking van de eerste tranche liquiditeitssteun, uiterlijk 10 april 2022, wordt de mogelijke herfinanciering van deze leningen bekeken.

Leningen aan Aruba

Aruba heeft in 2020 en 2021 liquiditeitssteunleningen ontvangen om de voortdurende economische gevolgen van de pandemie te ondervangen. Daarnaast heeft het kabinet in 2021 en 2022 middelen gereserveerd voor Aruba, zodat Aruba kan voldoen aan haar reguliere verplichtingen tot het betalen van een hoofdsom onder de USD Externe Financiering.

Ontvangsten

De ontvangsten binnen dit artikel hebben betrekking op aflossingen en rentebedragen van uitstaande leningen aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

3.4 Artikel 8. Wederopbouw Bovenwindse Eilanden

A. Algemene doelstelling

Het bevorderen dat de basisvoorzieningen (inclusief infrastructuur) voor de burgers in Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba weer op het niveau van voor de orkanen Irma en Maria komen. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) coördineert het beschikbaar stellen van de middelen vanuit Nederland en het toezicht op de besteding daarvan.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is verantwoordelijk voor:

Financieren

- De minister financiert een deel van de wederopbouw van Sint Maarten. Tot eind 2021 zijn er middelen beschikbaar waarmee het trustfonds bij de Wereldbank wordt gevuld. Dit trustfonds blijft tot en met 2025 operationeel. Deze bijdrage is verbonden aan de politieke voorwaarden waarmee Sint Maarten akkoord is gegaan, waaronder de reeds ingestelde integriteitskamer en het versterken van het grenstoezicht waarover nadere afspraken zijn gemaakt ([Stcrt. 2014, nr. 72542](#) en [Landsverordening Integriteitskamer](#)). Nederland zal gedurende de wederopbouw toezien op de naleving van de voorwaarden.
- De minister levert naast het trustfonds directe steun voor de wederopbouw van Sint Maarten. Het gaat hier bijvoorbeeld om kosten op het gebied van rechtshandhaving of technische assistentie op gebied van financieel beheer.

Regisseren

- De minister regisseert de Rijksbrede aanpak van de wederopbouwfase op de eilanden Saba en Sint Eustatius.
- De minister is vertegenwoordigd in de stuurgroep van het Sint Maarten Reconstruction, Recovery and Resilience trustfund waarin ook Sint Maarten zitting heeft. Prioriteiten voor Nederland zijn economische ontwikkeling en bereikbaarheid, de afvalproblematiek en goed bestuur.

Ook de Ministeries van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW), Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Infrastructuur en Waterstaat (IenW) zijn betrokken bij de wederopbouw voor onder andere het herstel van schoolgebouwen en infrastructuur. De middelen voor deze projecten staan op de begrotingen van de betreffende ministeries.

C. Beleidswijzigingen

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 15 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 8 Wederopbouw Bovenwindse Eilanden (bedragen x € 1.000)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Verplichtingen	100.802	7.516	4.933	0	0	0	0
Uitgaven	102.682	7.516	4.933	0	0	0	0
Subsidies (regelingen)							
Diverse subsidies	0	840	0	0	0	0	0
Opdrachten							
Wederopbouw op Sint Maarten	1.298	4.208	3.933	0	0	0	0
Bijdrage aan medeoverheden							
KPSM	6.039	1.972	0	0	0	0	0
Wederopbouw op Sint Eustatius	3.345	28	0	0	0	0	0
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties							
Wederopbouw op Sint Maarten	2.000	468	1.000	0	0	0	0
Wereldbank	90.000	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten	14.036	0	0	0	0	0	0

Budgetflexibiliteit

Van het totale uitgavenbudget op artikel 8 is 0% juridisch verplicht.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Wederopbouw op Sint Maarten

De resterende middelen van 2020 (totaal € 12,6 mln.) zijn doorgeschoven naar zowel 2021 als 2022. Daarvan is € 5,0 mln. naar 2022 doorgeschoven, omdat een aantal wederopbouwprojecten doorlopen in 2022 als gevolg van eerder opgelopen vertraging door de pandemie. Voor zowel 2021 als 2022 wordt € 67.000 overgeheveld van het begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV) naar het begrotingshoofdstuk BZK (VII) voor verschillende werkzaamheden in het kader van de wederopbouw op Sint Maarten.

Opdrachten

In totaal is € 4 mln. aan opdrachten doorgeschoven naar 2022. Het betreft hier een opdracht van € 2 mln. aan Royal Schiphol Group (RSG) voor ondersteuning van de renovatie van het vliegveld Sint Maarten. Daarnaast is er € 0,5 mln. voor de beleidsdoorlichting Wederopbouw van de Bovenwindse Eilanden gereserveerd. Het resterende budget wordt gedurende het jaar naar behoefte ingevuld.

Bijdrage internationale organisaties

Er is € 1 mln. doorgeschoven naar 2022 voor bijdragen aan internationale organisaties. Deze middelen zijn gereserveerd voor de verlening van technische assistentie aan het *Ministry of Public Housing, Spacial Planning, Environment and Infrastructure* op Sint Maarten in het kader van het afvalproject van het trustfonds wederopbouw Sint Maarten (Kamerstukken II 2020/21, [34773](#), nr. 23).

4. Niet-beleidsartikelen

4.1 Artikel 6. Apparaat

A. Budgettaire gevolgen

Tabel 16 Budgettaire gevolgen artikel 6 Apparaat (bedragen x € 1.000)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Verplichtingen	30.779	23.669	21.665	21.218	20.900	20.900	20.900
Uitgaven	29.879	23.669	21.665	21.218	20.900	20.900	20.900
Personele uitgaven							
Eigen personeel	14.294	11.665	11.594	11.263	11.098	11.098	11.098
Inhuur externen	2.323	1.394	448	437	425	425	425
Materiële uitgaven							
Overige materiële uitgaven	13.262	10.610	9.623	9.518	9.377	9.377	9.377
Ontvangsten	1.063	0	0	0	0	0	0

B. Toelichting op de financiële instrumenten

Op dit artikel worden de apparaatsuitgaven voor de volgende organisaties begroot:

- Shared Service Organisatie Caribisch Nederland (SSO CN);
- Colleges financieel toezicht (Cft);
- Vertegenwoordiging Nederland in Aruba, Curaçao en Sint Maarten (VN-ACS) exclusief de uitgaven voor ambtelijk personeel die op hoofdstuk VII worden begroot;
- Rijksvertegenwoordiger Caribisch Nederland (CN).

Daarnaast worden de vergoedingen voor leden van raden en commissies op dit artikel begroot.

Personele uitgaven

Eigen personeel

Dit betreffen de uitgaven aan het eigen personeel van de SSO CN, Rijksvertegenwoordiger CN, Cft en het lokaal personeel van de VN-ACS.

Materiële uitgaven

Overige materiële uitgaven

De materiële uitgaven van alle onder dit begrotingshoofdstuk vallende onderdelen zijn hier opgenomen. De materiële uitgaven voor de SSO CN maken hier het merendeel van uit.

4.2 Artikel 7. Nog onverdeeld

A. Budgettaire gevolgen

Tabel 17 Budgettaire gevolgen artikel 7 Nog onverdeeld (bedragen x € 1.000)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Verplichtingen	0	13.199	2.411	3.304	3.266	3.266	3.266
Uitgaven	0	13.199	2.411	3.304	3.266	3.266	3.266
Loonbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
Prijsbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
Wisselkoersreserve	0	11.259	545	1.020	1.020	1.020	1.020
Onvoorzien	0	1.940	1.866	2.284	2.246	2.246	2.246
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

B. Toelichting op de financiële instrumenten

Wisselkoersreserve

Op de begroting van Koninkrijksrelaties en het BES-fonds zijn er zowel meevallers als tegenvallers als gevolg van wisselkoersfluctuaties. De meevallers komen ten gunste van de reserve en de tegenvallers komen ten laste van de reserve. In 2020 was € 11,4 mln. van de wisselkoersreserve niet gebruikt en daardoor doorgeschoven naar 2021. De wisselkoerscorrecties in 2021 voor 2021 en 2022 over de begrotingen Koninkrijksrelaties en het BES-fonds vallen bijna geheel tegen elkaar weg waardoor de reserve in 2021 op € 11,3 mln. uitkomt en in 2022 op € 0,5 mln.

Onvoorzien

Deze middelen worden op een later moment toegekend aan de relevante beleidsartikelen.

5. Beleidsartikel BES-fonds

5.1 Artikel 1. BES-fonds

A. Algemene doelstelling

Via het BES-fonds wordt bewerkstelligd dat de Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba middelen krijgen toebedeeld om de tussen het Rijk en de eilanden overeengekomen taakverdeling van de eilanden naar behoren uit te voeren.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De openbare lichamen mogen zelf bepalen welke taken en activiteiten zij bekostigen uit de algemene middelen van de vrije uitkering. Dit uitgangspunt laat onverlet dat de openbare lichamen bepaalde wettelijke taken en activiteiten dienen uit te voeren waarbij zij voor de bekostiging mede op de algemene middelen zijn aangewezen.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is verantwoordelijk voor:

Financieren

De minister is verantwoordelijk voor de bestuurlijke en financiële verhouding met de eilanden en in die hoedanigheid financiert de minister het BES-fonds.

C. Beleidswijzigingen

In 2022 zijn er geen beleidswijzigingen voor het BES-fonds.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 18 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1 BES-fonds (bedragen x € 1.000)							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Verplichtingen	51.304	57.544	42.390	35.272	35.272	35.272	35.272
Uitgaven	51.304	57.544	42.390	35.272	35.272	35.272	35.272
Bijdrage aan medeoverheden							
Vrije uitkering	51.304	57.544	42.390	35.272	35.272	35.272	35.272
Ontvangsten	51.304	57.544	42.390	35.272	35.272	35.272	35.272

Budgetflexibiliteit

Het BES-fonds kent geen budgetflexibiliteit. De openbare lichamen ontvangen middelen voor de aan hen toebedeelde en wettelijke taken.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Bijdrage aan medeoverheden

Vrije uitkering

De middelen, die de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba uit de vrije uitkering ontvangen, zijn vrij besteedbaar. Op de vrije uitkering wordt een aantal bedragen ingehouden. Het betreft aflossingslasten voor eerder afgesloten renteloze leningen die het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft verstrekt ter bekostiging van achterstanden in de onderwijshuisvesting, en de lening van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voor de weginfrastructuur op Saba. Een overzicht van de verstrekte renteloze leningen aan de openbare lichamen treft u aan in bijlage 9 van deze begroting.

In 2020 en 2021 zijn er om verschillende redenen, waaronder de bestrijding van de pandemie, incidentele toevoegingen aan de vrije uitkeringen gedaan. Mogelijk is het in 2022 eveneens noodzakelijk (incidentele) toevoegingen aan de vrije uitkering te doen, maar vooralsnog zijn deze niet voorzien.

Ontvangsten

Artikel 88, derde lid van de [Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba](#) (FinBES) regelt dat bij (begrotings-)wet voor ieder uitkeringsjaar middelen van het Rijk worden afgezonderd ten behoeve van het BES-fonds. De uitgaven en de afgezonderde inkomsten over ieder uitkeringsjaar zijn aan elkaar gelijk. Gelet hierop is ten behoeve van de dekking van de uitgaven ten laste van het BES-fonds een post ontvangsten geraamd.

6. Bijlagen

Bijlage 1: Verdiepingsbijlage Koninkrijksrelaties

Artikel 1. Versterken rechtsstaat

Uitgaven

Tabel 19 Uitgaven beleidsartikel 1. Versterken rechtsstaat (bedragen x € 1.000)						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2021	13.956	23.145	23.145	40.752	40.752	–
Mutatie Nota van Wijziging 2021	27.400	31.800	30.100	30.400	36.100	–
Mutatie amendement 2021	–	–	–	–	–	–
Mutatie eerste en tweede incidentele suppletoire begroting 2021	12.700	14.900	4.700	4.400	4.700	–
Mutatie eerste suppletoire begroting 2021	–20.433	1.000	1.800	3.500	0	–
Extrapolatie	–	–	–	–	–	81.552
Nieuwe mutaties	–10.512	9.570	–1.331	–20.279	827	827
Waarvan:						
1) Landspakket: Detentie vastgoed	–10.000	10.000	0	0	0	0
2) Recherche Samenwerkingsteam (RST)	0	0	0	–17.606	0	0
3) Versterking grenstoezicht in het Caribisch gebied	0	–1.000	–1.800	–3.500	0	0
4) Loon- en prijsbijstelling	282	469	469	827	827	827
5) Voorkomen werkachterstanden door reisbeperkingen	–600	600	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2022	23.111	80.415	58.414	58.773	82.379	82.379

Toelichting

1) Landspakket: Detentie vastgoed

Als onderdeel van de overeenkomst Landspakket Sint Maarten zijn middelen gereserveerd voor de bouw van een nieuwe gevangenis. De op te stellen overeenkomst neemt meer tijd in beslag dan vooraf voorzien, daarom worden deze middelen doorgeschoven van 2021 naar 2022.

2) Recherche Samenwerkingsteam (RST)

Op basis van het [Mandaatbesluit beheer researchesamenwerkingsteam 2020](#) wordt het Recherche Samenwerkingsteam aangestuurd door het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV). De financiering dient zodoende ook door dit ministerie te gebeuren. Hiervoor worden de middelen voor het jaar 2024 overgeheveld van het begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV) naar het begrotingshoofdstuk Justitie en Veiligheid (VI).

3) Versterking grenstoezicht in het Caribisch gebied

Op 18 februari is het Protocol inzake de Versterking grenstoezicht in de Caribische landen van het Koninkrijk gepubliceerd (Kamerstukken II, 2020/21, [35570 IV, nr. 33](#)). Om ervoor te zorgen dat de Kustwacht Caribisch gebied de hierin genoemde beleidseffecten kan bereiken zijn additionele middelen nodig. Daarom is afgesproken dat de benodigde middelen worden overgeheveld van begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV) naar begrotingshoofdstuk Defensie (X).

4) Voorkomen werkachterstanden door reisbeperkingen

Als gevolg van de reisbeperkingen ten gevolge van de pandemie zijn er in 2021 minder officieren van justitie naar het Caribisch gebied afgereisd dan van tevoren was voorzien. In overleg tussen het Ministerie van BZK, het Ministerie van JenV en het Openbaar Ministerie is geconcludeerd dat deze officieren in 2022 alsnog nodig zijn om werkachterstanden te voorkomen en bij te dragen aan de beleidsdoelstellingen zoals afgesproken in de Landspakketten met Curaçao en Aruba. De in 2021 hiervoor beschikbare middelen worden daarom doorgeschoven naar 2022.

Ontvangsten

Tabel 20 Ontvangsten beleidsartikel 1. Versterken rechtsstaat (bedragen x € 1.000)						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie Nota van Wijziging 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie amendement 2021	–	–	–	–	–	–
Mutatie eerste en tweede incidentele suppletoire begroting 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie eerste suppletoire begroting 2021	0	0	0	0	0	–
Extrapolatie	–	–	–	–	–	0
Nieuwe mutaties	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2022	0	0	0	0	0	0

Artikel 4. Bevorderen sociaaleconomische structuur

Uitgaven

Tabel 21 Uitgaven beleidsartikel 4. Bevorderen sociaaleconomische structuur (bedragen x € 1.000)						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2021	16.959	13.855	13.855	13.205	13.205	–
Mutatie Nota van Wijziging 2021	25.200	32.300	20.700	20.700	20.700	–
Mutatie amendement 2021	–	–	–	–	–	–
Mutatie eerste en tweede incidentele suppletoire begroting 2021	33.600	8.000	9.700	9.700	9.700	–
Mutatie eerste suppletoire begroting 2021	24.528	– 5.054	15.000	0	0	–
Extrapolatie	–	–	–	–	–	43.605
Nieuwe mutaties	– 23.577	16.256	0	4.500	0	0
<i>Waarvan:</i>						
1) Landspakket: Bedrijfssteun Curaçao	– 20.000	20.000	0	0	0	0
2) Landspakket: Onderwijshuisvesting	– 4.500	0	0	4.500	0	0
3) Wisselkoersmeevaller pensioenen	0	– 3.059	0	0	0	0
4) Bijdrage voor openbare lichamen Sint Eustatius en Saba	1.663	0	0	0	0	0
5) Caribisch orgaan voor hervorming en ontwikkeling	– 607	– 607	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2022	76.710	65.357	59.255	48.105	43.605	43.605

Toelichting

1) Landspakket: Bedrijfssteun Curaçao

Als onderdeel van de overeenkomst Landspakket Curaçao zijn middelen gereserveerd voor steunverlening aan het bedrijfsleven. Vanwege vertraging in de onderhandelingen komen deze middelen niet meer tot besteding in 2021 en schuiven ze door naar 2022.

2) Landspakket: Onderwijshuisvesting

Als onderdeel van de overeenkomst Landspakket Curaçao zijn middelen gereserveerd voor investeringen in de onderwijshuisvesting. Vanwege vertraging in het opstellen van een plan van aanpak, verdeling van middelen en vervolgens de aanbesteding worden deze middelen doorgeschoven van 2021 naar 2024.

3) Wisselkoersmeevaller pensioenen

De wisselkoersmeevaller op met name de toeslagen pensioenen wordt toegevoegd aan de wisselkoersreserve op begrotingsartikel 7.

4) Bijdrage voor openbare lichamen Sint Eustatius en Saba

Dit bedrag is afkomstig van de Aanvullende Post van het Ministerie van Financiën van de met als doel de versterking van het ambtelijk apparaat goed bestuur en financieel beheer te bevorderen op Sint Eustatius en Saba.

5) Caribisch orgaan voor hervorming en ontwikkeling

Voor de oprichting van het Caribisch orgaan hervorming en ontwikkeling (COHO) is personele capaciteit nodig binnen het Ministerie van BZK. Dit is onder andere nodig voor het opdrachtgeverschap van het COHO, juridische capaciteit en het uitvoeren van werkzaamheden rondom de detentie Sint Maarten. Hiervoor worden middelen overgeheveld van het begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV) naar het begrotingshoofdstuk BZK (VII).

Ontvangsten

Tabel 22 Ontvangsten beleidsartikel 4. Bevorderen sociaaleconomische structuur (bedragen x € 1.000)						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie Nota van Wijziging 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie amendement 2021	–	–	–	–	–	–
Mutatie eerste en tweede incidentele suppletoire begroting 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie eerste suppletoire begroting 2021	0	0	0	0	0	–
Extrapolatie	–	–	–	–	–	0
Nieuwe mutaties	502	0	0	0	0	0
Waarvan:						
1) Terugvordering subsidie Bonaire International Airport	502	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2022	502	0	0	0	0	0

Toelichting

1) Terugvordering subsidie Bonaire International Airport

Op 27 mei 2021 heeft het kabinet heeft besloten gemeenten te compenseren voor extra uitgaven en inkomstenderving in het kader van de coronapandemie over het gehele kalenderjaar 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 314). De inkomstenderving bij Bonaire International Airport (BIA) is naar schatting USD 4 mln. Hierbij wordt in mindering gebracht een deel van het bedrag dat in 2020 als coronasubsidie is verstrekt aan BIA (USD 0,6 mln.), welke naar verwachting te veel is verstrekt. Deze terugvordering wordt weer toegevoegd aan het budget voor de subsidie van 2021.

Artikel 5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen

Uitgaven

Tabel 23 Uitgaven beleidsartikel 5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen (bedragen x € 1.000)						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2021	28.517	28.517	28.517	28.517	28.517	–
Mutatie Nota van Wijziging 2021	88.500	173.000	0	0	0	–
Mutatie amendement 2021	–	–	–	–	–	–
Mutatie eerste en tweede incidentele suppletoire begroting 2021	238.483	0	0	0	0	–
Mutatie eerste suppletoire begroting 2021	408.170	0	0	0	0	–
Extrapolatie	–	–	–	–	–	28.517
Nieuwe mutaties	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2022	763.670	201.517	28.517	28.517	28.517	28.517

Ontvangsten

Tabel 24 Ontvangsten beleidsartikel 5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen (bedragen x € 1.000)						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2021	37.896	31.133	31.068	30.950	30.950	–
Mutatie Nota van Wijziging 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie amendement 2021	–	–	–	–	–	–
Mutatie eerste en tweede incidentele suppletoire begroting 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie eerste suppletoire begroting 2021	0	0	0	0	0	–
Extrapolatie	–	–	–	–	–	30.950
Nieuwe mutaties	– 3.235	3.455	0	0	0	0
Waarvan:						
1) Wisselkoers leningen	– 3.235	3.455	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2022	34.661	34.588	31.068	30.950	30.950	30.950

Toelichting

1) Wisselkoers leningen

Als gevolg van de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro wordt in 2021 een wisselkoerstegenvaller en in 2022 een wisselkoersmeevaller op de renteontvangsten over de uitstaande leningen verwacht. De compensatie hiervoor komt uit de wisselkoersreserve op begrotingsartikel 7 van deze begroting.

Artikel 8. Wederopbouw Bovenwindse Eilanden

Uitgaven

Tabel 25 Uitgaven beleidsartikel artikel 8. Wederopbouw Bovenwindse Eilanden (bedragen x € 1.000)						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie Nota van Wijziging 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie amendement 2021	–	–	–	–	–	–
Mutatie eerste en tweede incidentele suppletoire begroting 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie eerste suppletoire begroting 2021	7.583	5.000	0	0	0	–
Extrapolatie	–	–	–	–	–	0
Nieuwe mutaties	– 67	– 67	0	0	0	0
Waarvan:						
1) Wederopbouw Sint Maarten	– 67	– 67	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2022	7.516	4.933	0	0	0	0

Toelichting

1) Wederopbouw Sint Maarten

Vanuit het Ministerie van BZK worden verschillende werkzaamheden uitgevoerd in het kader van de wederopbouw op Sint Maarten, zoals het uitvoeren van een beleidsdoorlichting. Hiervoor worden middelen overgeheveld van het begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV) naar het begrotingshoofdstuk BZK (VII).

Ontvangsten

Tabel 26 Ontvangsten beleidsartikel artikel 8. Wederopbouw Bovenwindse Eilanden (bedragen x € 1.000)						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2021	0	0	0	0	0	0
Mutatie Nota van Wijziging 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie amendement 2021	–	–	–	–	–	–
Mutatie eerste en tweede incidentele suppletoire begroting 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie eerste suppletoire begroting 2021	0	0	0	0	0	–
Extrapolatie	–	–	–	–	–	0
Nieuwe mutaties	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2022	0	0	0	0	0	0

Artikel 6. Apparaat

Uitgaven

Tabel 27 Uitgaven niet-beleidsartikel 6. Apparaat (bedragen x € 1.000)						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2021	24.139	21.623	21.623	21.305	21.305	–
Mutatie Nota van Wijziging 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie amendement 2021	–	–	–	–	–	–
Mutatie eerste en tweede incidentele suppletoire begroting 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie eerste suppletoire begroting 2021	1.074	– 421	– 421	– 421	– 421	–
Extrapolatie	–	–	–	–	–	20.884
Nieuwe mutaties	– 1.544	463	16	16	16	16
Waarvan:						
1) Wisselkoersmeevaller	– 1.828	317	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2022	23.669	21.665	21.218	20.900	20.900	20.900

Toelichting

1) Wisselkoersmeevaller

De wisselkoersmeevaller op eigen personeel en overig materieel wordt gecompenseerd. De wisselkoersmeevaller wordt toegevoegd aan de wisselkoersreserve op begrotingsartikel 7 van deze begroting.

Ontvangsten

Tabel 28 Ontvangsten niet-beleidsartikel 6. Apparaat (bedragen x € 1.000)						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie Nota van Wijziging 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie amendement 2021	–	–	–	–	–	–
Mutatie eerste en tweede incidentele suppletoire begroting 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie eerste suppletoire begroting 2021	0	0	0	0	0	–
Extrapolatie	–	–	–	–	–	0
Nieuwe mutaties	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2022	0	0	0	0	0	0

Artikel 7. Nog onverdeeld

Uitgaven

Tabel 29 Uitgaven niet-beleidsartikel 7. Nog onverdeeld (bedragen x € 1.000)						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2021	2.375	3.135	3.134	3.114	3.114	–
Mutatie Nota van Wijziging 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie amendement 2021	–	–	–	–	–	–
Mutatie eerste en tweede incidentele suppletoire begroting 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie eerste suppletoire begroting 2021	11.331	339	639	979	979	–
Extrapolatie	–	–	–	–	–	3.266
Nieuwe mutaties	– 507	– 1.063	– 469	– 827	– 827	– 827
Waarvan:						
1) Loon- en prijsbijstelling	– 282	– 469	– 469	– 827	– 827	– 827
2) Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius	– 119	– 119	0	0	0	0
3) Wisselkoers Koninkrijksrelaties	– 897	6.644	0	0	0	0
4) Wisselkoers BES-fonds	791	– 7.119	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2022	13.199	2.411	3.304	3.266	3.266	3.266

Toelichting

1) Loon- en prijsbijstelling

Voor de inzet van de Koninklijke Marchaussee en het Recherche Samenwerkingsteam wordt de loon- en prijsbijstelling gerealiseerd naar begrotingsartikel 1.

2) Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius

Vanuit het Ministerie van BZK worden verschillende werkzaamheden uitgevoerd in het kader van de bestuurlijke ingreep op Sint Eustatius. Hiervoor worden middelen overgeheveld van het begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV) naar het begrotingshoofdstuk BZK (VII).

3) Wisselkoers Koninkrijksrelaties

Als gevolg van wisselkoerstevengvallers op diverse artikelen van de begroting van Koninkrijksrelaties wordt er € 0,9 mln. in 2021 uit de wisselkoers onttrokken. Als gevolg van wisselkoersmeevallers in 2022 wordt € 6,6 mln. in 2022 toegevoegd aan de wisselkoersreserve.

4) Wisselkoers BES-fonds

Als gevolg van wisselkoersmeevallers bij het BES-fonds wordt er € 0,8 mln. in 2021 uit de wisselkoers toegevoegd. Als gevolg van wisselkoersmeevallers in 2022 wordt € 7,1 mln. onttrokken aan de wisselkoersreserve.

Ontvangsten

Tabel 30 Ontvangsten niet-beleidsartikel 7. Nog onverdeeld (bedragen x € 1.000)						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie Nota van Wijziging 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie amendement 2021	–	–	–	–	–	–
Mutatie eerste en tweede incidentele suppletoire begroting 2021	0	0	0	0	0	–
Mutatie eerste suppletoire begroting 2021	0	0	0	0	0	–
Extrapolatie	–	–	–	–	–	0
Nieuwe mutaties	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2022	0	0	0	0	0	0

Bijlage 2: Verdiepingsbijlage BES-fonds

Uitgaven

Tabel 31 Uitgaven beleidsartikel 1. BES-fonds (bedragen x € 1.000)						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2021	47.401	35.371	35.372	35.372	35.372	–
Mutatie Nota van Wijziging 2021	324	0	0	0	0	–
Mutatie amendement 2021	–	–	–	–	–	–
Mutatie eerste en tweede incidentele suppletoire begroting 2021	3.397	0	0	0	0	–
Mutatie eerste suppletoire begroting 2021	6.713	– 100	– 100	– 100	– 100	–
Extrapolatie	–	–	–	–	–	35.272
Nieuwe mutaties	– 291	7.119	0	0	0	0
Waarvan:						
1) Wisselkoers BES-fonds	– 791	7.119	0	0	0	0
2) Eilandelijk beleid	500	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2022	57.544	42.390	35.272	35.272	35.272	35.272

Toelichting

1) Wisselkoers BES-fonds

De vrije uitkering van het BES-fonds is vastgelegd in dollars. Door de huidige wisselkoers van de dollar ten opzichte van de euro is er naar verwachting sprake van een wisselkoersmeevaller in 2021 en een tegenvaller in 2022. Dit wordt gedekt vanuit de wisselkoersreserve op begrotingsartikel 7 van de begroting van Koninkrijksrelaties.

2) Eilandelijk beleid

Aansluitend aan het besluit om in Europees Nederland extra middelen toe te kennen aan Europees Nederlandse gemeenten, worden voor Caribisch Nederland extra middelen vrijgemaakt voor aanvullend eilandelijk beleid over het derde kwartaal 2021. De uitvoering wordt overgelaten aan het oordeel van de openbare lichamen, die de gelden naar eigen inzicht kunnen aanwenden, enkel binnen de begrenzing dat eilandelijk inkomensbeleid is uitgesloten. De middelen worden derhalve verstrekt via de vrije uitkering.

Ontvangsten

Tabel 32 Ontvangsten beleidsartikel 1. BES-fonds (bedragen x € 1.000)						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand ontwerpbegroting 2021	47.401	35.371	35.372	35.372	35.372	–
Mutatie Nota van Wijziging 2021	324	0	0	0	0	–
Mutatie amendement 2021	–	–	–	–	–	–
Mutatie eerste en tweede incidentele suppletoire begroting 2021	3.397	0	0	0	0	–
Mutatie eerste suppletoire begroting 2021	6.713	– 100	– 100	– 100	– 100	–
Extrapolatie	–	–	–	–	–	35.272
Nieuwe mutaties	– 291	7.119	0	0	0	0
Waarvan:						
1) Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba	– 291	7.119	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2022	57.544	42.390	35.272	35.272	35.272	35.272

Toelichting

1) Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Op basis van de [Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba](#) (FinBES) dienen de uitgaven en ontvangsten over ieder uitkeringsjaar voor het BES-fonds gelijk te zijn. Ten behoeve van de dekking van deze uitgaven is een post ontvangsten geraamd. De voeding van het BES-fonds is direct afkomstig uit de belastingontvangsten van het Rijk.

Bijlage 3: Moties en toezeggingen

Tabel 33 Door de Staten-Generaal aanvaarde moties die zijn afgerond (stand per 30 juni 2021)		
Omschrijving	Parlementaire Agenda	Afgedaan met
De motie van de leden Özütok en Diertens; Verzoekt de regering, om in goede onderlinge samenwerking met Caribisch Nederland te zoeken naar op best practices gebaseerde maatregelen om het financiële beheer te verbeteren, daarvoor een plan van aanpak te maken en de Tweede Kamer daarover te informeren.	Kamerstukken II 2018/19, 35200 IV, nr. 9	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 14 december 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35570 IV, nr. 24).
De motie van het lid van Dam; Verzoekt de regering, in overleg te treden met de regering van Sint-Maarten om te spreken over een scheiding van beheer en gezag in de handhaving van de rechtsorde teneinde te bezien in hoeverre Nederland voor een periode van vijf jaar een sterkere rol kan vervullen in de beheersrol.	Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 22	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 11 februari 2021 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 224).
De motie van de leden Van Raak en Bosman; Verzoeken de regering, snel te komen met een voorstel voor continuering van het TBO en de Tweede Kamer hierover te informeren.	Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 24	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 6 oktober 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 33570 IV, nr. 13).
De motie van het lid Van Dam c.s.; Verzoekt de regering, bij enig volgend liquiditeitsverzoek van het land Sint-Maarten de detentiecapaciteit als voorwaarde te betrekken bij het verstrekken van volgende financiële steun.	Kamerstukken II 2019/20, 35443, nr. 4	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 11 september 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 73).
De motie van het lid Özütok c.s.; Verzoekt de regering, de regeringscommissaris aan te sporen om in overleg met de eilandsraad van Sint Eustatius een route-tijdtabel op te stellen voor terugkeer naar reguliere bestuurlijke verhoudingen, en de Tweede Kamer daarover voor 1 februari 2021 te informeren.	Kamerstukken II 2019/20, 35422, nr. 8	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 1 juni 2021 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35422, nr. 13).
De motie van het lid Van Dam c.s.; Verzoekt de regering, zo spoedig mogelijk over te gaan tot het werven en aanstellen van een kwartiermaker-eilandgriffier die in afwachting van de definitieve benoeming van een eilandgriffier door de eilandsraad vorm geeft aan de nieuw op te richten griffie.	Kamerstukken II 2019/20, 35422, nr. 9	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 5 oktober 2020 per brief (Kamerstukken II 2020/21, 35422, nr. 11).
De motie van het lid Diertens c.s.; Verzoekt de regering, met spoed bijstand te verlenen om de watervoorziening voor ieder huishouden op Sint Eustatius te regelen.	Kamerstukken II 2019/20, 35422, nr. 10	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 10 juli 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 27625, nr. 508).
De motie van het lid Van Dam c.s.; Verzoekt de regering, te realiseren dat — op kosten van het land Sint-Maarten — de uitvoering van het gevangeniswezen op Sint-Maarten voor een periode van vijf jaren geheel wordt overgenomen door de Rijksministerraad.	Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 62	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 11 februari 2021 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 224).
De motie van het lid Diertens c.s.; Verzoekt de regering, te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de rechtsbijstand op Curaçao, zowel qua capaciteit als qua kennisniveau, te versterken, en hierover voor de begrotingsbehandeling aan de Tweede Kamer te rapporteren.	Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 65 (tv 63)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 2 oktober 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35570 IV, nr. 5).

Tabel 34 Door de Staten-Generaal aanvaarde moties die nog niet zijn afgerond (stand per 30 juni 2021)

Omschrijving	Parlementaire Agenda	Voortgangsinformatie Parlement
De motie van de leden Van Raak en Bosman; Verzoekt de regering, samen met Sint-Eustatius en de Verenigde Staten voorbereidingen te treffen voor een viering op 16 november 2026 op Fort Oranje, liefst in aanwezigheid van onze beide staatshoofden.	Kamerstukken II 2018/19, 35000 IV, nr. 19	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor het einde van 2021 geïnformeerd.
De motie van het lid Rösenmöller; Spreekt uit dat het nieuwe kabinet een hogere prioriteit dient te geven aan de Koninkrijksrelaties door op bovengenoemde terreinen de Nederlandse inzet te intensiveren om zo de banden concreet en duurzaam te verbeteren.	Kamerstukken I 2020/21, 35570 IV, nr. L	In behandeling. De Eerste Kamer wordt voor einde jaar 2021 geïnformeerd.
De motie van de leden Ceder en Kuiken; Spreekt uit dat niet de datum van december 2022 maar de daadwerkelijke resultaten bepalend moeten zijn om over te gaan naar de volgende fase in het herstel van voorzieningen op Sint-Eustatius; Verzoekt de regering, de gevraagde capaciteit, hulp en opleiding te bieden om dit proces te bespoedigen.	Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 338	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor einde jaar 2021 geïnformeerd.
De motie van de leden Van der Berg en Ceder; Verzoekt de regering, voorstellen te doen voor een sterkere coördinerende rol voor de bewindspersoon belast met Koninkrijksrelaties, te onderzoeken hoe de vrije uitkering in het BES-fonds in overeenstemming kan worden gebracht met de demografische ontwikkelingen, en meerjarige incidentele uitgaven te bundelen en onder te brengen in structurele bijdragen,	Kamerstukken II 2020/21, 35830 IV, nr. 8	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor einde jaar 2021 geïnformeerd.
De motie van het lid Bosman; Verzoekt de regering, om voor 1 oktober 2020 met een voorstel te komen om heldere, duidelijke en werkbare verhoudingen en verantwoordelijkheden vast te leggen binnen het Koninkrijk.	Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 18	In behandeling. Uitvoering van deze motie wordt prematuur geacht, omdat, zoals beide Kamers der S-G schriftelijk is meegedeeld, een proces in gang is gezet om uitvoering te geven aan de motie Van Raak c.s. (35 099 (R2114)). Zolang dit proces loopt, is het niet opportuun om eenzijdig een Nederlandse visie op de verdeling van verantwoordelijkheden binnen het Koninkrijk te ontvouwen.

Tabel 35 Door bewindslieden gedane toezeggingen die zijn afgerond (stand per 30 juni 2021)

Omschrijving	Toegezegd in	Afgedaan met
De staatssecretaris zegt toe de Tweede Kamer te informeren over de besluiten in de RMR van 3 juli.	Plenair debat Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Incidentele suppletore begroting inzake liquiditeitssteun Ar/ba, Curaçao en Sint Maarten) TK-35443 d.d. 20 mei 2020 (Handelingen II, nr. 73, item 13)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 10 juli 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2019/20, 35420, nr. 96).
De staatssecretaris zegt toe de Tweede Kamer tijdens het zomerreces te informeren over de acties van het kabinet om versnelling te krijgen in de wederopbouw na orkaan Irma, ook in relatie tot de werkzaamheden van de Wereldbank en de NGO's.	Algemeen overleg Verzamel-algemeen overleg d.d. 1 juli 2020 (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 71)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 25 september 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 34773, nr. 21).
De staatssecretaris zegt Kamer toe om voor de begrotingsbehandeling BZK de Tweede Kamer een brief te doen toekomen met de informatie over de NHG en de banken die betrokken zijn bij hypotheekpilots.	Plenair debat Begrotingsbehandeling Koninkrijksrelaties d.d. 6 oktober 2020 (Handelingen II 2020/21, nr. 10, item 14)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 29 oktober 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 32847, nr. 690).
De staatssecretaris zegt toe de Tweede Kamer te informeren over Venezolanen die langer in vreemdelingenbewaring worden vastgehouden.	Notaoverleg Rechtshandhaving d.d. 22 juni 2020 (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 67)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 2 oktober 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35570 IV, nr. 5).
De staatssecretaris zegt een schriftelijke reactie aan de Tweede Kamer toe over de veranderingen, effecten die op basis van de aanbevelingen van UNICEF bewerkstelligd zijn (en over de wijze van monitoring en evaluatie).	Algemeen overleg Sociaal minimum en Kinderrechten d.d. 17 juni 2020 (Kamerstukken II 2019/20, 35300 IV, nr. 66)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 2 oktober 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35570 IV, nr. 7).
De minister zegt toe de Tweede Kamer na het verschijnen van de volgende rapportage van de voortgangscmissie uitgebreider te informeren over de voortgang van het Groeiakkoord en de ondersteuning die Nederland biedt voor uitvoering ervan.	Kamerbrief Voortgangsrapportage Groeiakkoord Curaçao, 3e kwartaal 2019 d.d. 26 februari 2020 (Kamerstukken II 2019/20, 34269, nr. 6)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 2 november 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 177).
Omdat Aruba het gesprek is aangegaan op basis van het samenhangend totaalpakket voor de derde tranche, zoals dat voorlag tijdens de Rijksministerraad van 10 juli jl., zijn deze zomer intensieve gesprekken gevoerd met Aruba over dit pakket. Zodra er meer gemeld kan worden over de uitkomst van deze gesprekken zal de staatssecretaris de Eerste- en Tweede Kamer hierover informeren.	Kamerbrief Besluitvorming Rijksministerraad 14 augustus 2020 inzake invulling voorwaarden tweede tranche liquiditeitssteun door Curaçao en Sint Maarten d.d. 14 augustus 2020 (Kamerstukken II 2019/20, 35420, nr. 99)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 13 november 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 186).
De staatssecretaris zegt de Tweede Kamer toe een reactie te geven op de brief van de eilandsraad van Saba, in samenspraak met Financiën, waarschijnlijk in een brief over het steunpakket 3.0 voor CN.	Plenair debat Begrotingsbehandeling Koninkrijksrelaties d.d. 6 oktober 2020 (Handelingen II 2020/21, nr. 10, item 14)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 16 oktober 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 150).
Voorzien is dat in de RMR van februari 2021 zal worden besloten wat het voorlopig toegestane begrotings-/ financieringstekort 2021 van de landen mag zijn, op basis van een advies van het Cft. Dan is ook duidelijk wat de geraamde liquiditeitsbehoefte van de landen zal zijn voor heel 2021. De staatssecretaris zegt toe de Tweede Kamer daarover te informeren.	Kamerbrief Beantwoording schriftelijke vragen akkoord Curaçao en Nederland inzake voorwaarden liquiditeitssteun d.d. 22 december 2020 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 205)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 26 februari 2021 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 234).
De staatssecretaris onderzoekt samen met de minister van Financiën of en zo ja welke mogelijkheden er zijn om binnen de comptabele wet- en regelgeving de jaarraming van de liquiditeitsbehoefte van de landen te verwerken in de begroting en hoe om te gaan met een gewenste aanpassing van de raming. Daarmee zal de Tweede Kamer voordat de liquiditeitssteun wordt verstrekt, op de hoogte worden gebracht. De staatssecretaris informeert de Tweede Kamer voor voorjaarsreces 2021 over de uitkomst van deze gesprekken.	Kamerbrief Beantwoording schriftelijke vragen akkoord Curaçao en Nederland inzake voorwaarden liquiditeitssteun d.d. 22 december 2020 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 205)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 26 februari 2021 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 234).

Omschrijving	Toegezegd in	Afgedaan met
De staatssecretaris zegt toe de Tweede Kamer te informeren over nieuwe tranches liquiditeitssteun en humanitaire hulp.	Plenaire debaat Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Incidentele suppletore begroting inzake liquiditeitssteun Ar/ba, Curaçao en Sint Maarten) TK-35443 d.d. 20 mei 2020 (Handelingen II, nr. 73, item 13)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 26 februari 2021 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 234) en in de bijlagen van 26 maart 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 245).
De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Eerste Kamer schriftelijk toe haar met betrekking tot de eerste uitvoeringsagenda landspakketten Aruba en Curaçao in april 2021 te informeren over de voortgang, de behaalde resultaten en de tweede uitvoeringsagenda 2021 (T03072).	Kamerbrief Uitvoeringsagenda landspakketten Aruba en Curaçao d.d. 2 februari 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 216)	Afgedaan. De Eerste Kamer is op 1 april 2021 per brief geïnformeerd (2021-0000173723).
Gesproken over de benodigde liquiditeiten voor de eerste zes weken van 2021. Daarbij gaat het vooralsnog alleen over Aruba en Curaçao, waarmee eerder een akkoord is bereikt omtrent de landspakketten en daaraan gekoppeld de noodzakelijke liquiditeitssteun voor deze landen. Over de uitkomsten van de gesprekken hierover met Sint Maarten zal de staatssecretaris de Kamers via een separate brief informeren.	Kamerbrief Besluitvorming Rijksministerraad inzake afwijken begrotingsnormen in 2021 en vierde tranche liquiditeitssteun d.d. 18 december 2020 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 201)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 22 december 2020 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 203).
De staatssecretaris zegt toe de Tweede Kamer te informeren over het lesplan op scholen en het onderwerp goed bestuur (voor het nog in te plannen 2-minutendebaat).	Commissiedebaat Sint Eustatius d.d. 2 juni 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35422, nr. 14)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 25 juni 2021 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35422, nr. 15). De minister van OCW zal de Kamer voor zomerreces 2021 antwoorden.
De staatssecretaris zegt een brief toe over de besluitvorming van sectorspecifieke steun en concrete maatregelen in het kader van corona aan de Tweede Kamer te zullen sturen (voor het zomerreces 2021).	Commissiedebaat IJkpunt bestaanszekerheid d.d. 16 juni 2021	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 25 juni 2021 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 326).
Het ondertekenen van de uitvoeringsagenda voor het tweede kwartaal van 2021 zal op korte termijn plaatsvinden. De staatssecretaris zegt toe dat daarna de Kamers over de inhoud van de uitvoeringsagenda zal worden geïnformeerd.	Kamerbrief Besluitvorming Rijksministerraad 23 april 2021 inzake liquiditeitsbehoefte Sint Maarten tweede kwartaal 2021 d.d. 28 april 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 260)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 29 juni 2021 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 343).
De staatssecretaris zegt toe de Tweede Kamer te informeren na de RMR over de uitkomsten van de besluitvorming en het verdere proces ten aanzien van liquiditeitssteun voor Sint-Maarten.	Algemeen overleg Verzamel commissiedebaat d.d. 26 mei 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 315)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 22 juni 2021 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 324).
De staatssecretaris zegt toe dat in de eerder toegezegde brieven door BZ en VWS over vaccinatiehulp voor Suriname ook het punt over overgebleven vaccins op de BES-eilanden zal worden meegenomen.	Algemeen overleg Verzamel commissiedebaat d.d. 26 mei 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 315)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 18 maart 2021 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 25295, nr. 1297).
De staatssecretaris zegt toe de Tweede Kamer te informeren over de benoeming van een nieuwe regeringscommissaris zodra deze bekend is en na het informeren van de eilandsraad.	Commissiedebaat Sint Eustatius d.d. 2 juni 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35422, nr. 14)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 25 juni 2021 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35422, nr. 15).
De staatssecretaris vraagt staatssecretaris van VWS de Tweede Kamer te informeren over de uitkomsten van het overleg over verhoging vaccinatiegraad (voor nog in te plannen Tweeminutendebaat).	Commissiedebaat Sint Eustatius d.d. 2 juni 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35422, nr. 14)	Afgedaan. De Tweede Kamer is op 25 juni 2021 per brief geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, 35422, nr. 15). De staatssecretaris van VWS zal op korte termijn de Kamer over de uitkomsten informeren.

Tabel 36 Door bewindslieden gedane toezeggingen die nog niet zijn afgerond (stand per 30 juni 2021)

Omschrijving	Toegezegd in	Voortgangsinformatie Parlement
De staatssecretaris zegt de Eerste kamer toe in de volgende voortgangsrapportage Sint Eustatius informatie op te nemen over rechtstreekse communicatie met de bevolking in strijd tegen onwaarheden, en de perceptie van de communicatie.	Plenair debat Beleidsdebat Koninkrijksrelaties d.d. 6 april 2021 (Handelingen I 2020/21, nr. 33, item 7)	In behandeling. De Eerste Kamer wordt voor einde jaar 2021 geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt toe de Tweede Kamer voor Prinsjesdag 2021 de opzet en vraagstelling van de beleidsdoorlichting artikel 1 Versterking rechtsstaat toe te sturen, die in 2022 is gepland. Daarbij zal ook aandacht worden besteed aan de vraag of kan worden gezien of de beleidsdoelstellingen ten aanzien van dit artikel verder kunnen worden aangescherpt.	Wetgevingsoverleg Jaarverslag en Slotwet KR 2020 d.d. 1 juli 2020	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor Prinsjesdag 2021 geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt toe periodiek per land de Tweede Kamer gedetailleerder te zullen informeren over de situatie met betrekking tot het financieel beheer aan de hand van een aantal nader vast te stellen indicatoren.	Wetgevingsoverleg Jaarverslag en Slotwet 2018 Koninkrijksrelaties d.d. 20 juni 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 35200-IV, nr. 14)	In behandeling. De Tweede Kamer wordt in najaar 2021 geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt toe de Tweede Kamer te informeren over de entiteit die straks zal worden opgericht, zodra meer duidelijk is over de precieze vormgeving.	Plenair debat Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2020 (Incidentele suppletore begroting inzake liquiditeitssteun Ar/ba, Curaçao en Sint Maarten) TK-35443 d.d. 20 mei 2020 (Handelingen II, nr. 73, item 13).	In behandeling. De Tweede Kamer wordt in najaar 2021 geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt toe de Tweede Kamer te informeren over de effecten van de huursubsidie op de hoogte van de huurprijzen, in de volgende brief.	Commissiedebat IJkpunt bestaanszekerheid d.d. 16 juni 2021	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor einde jaar 2021 geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt de Tweede Kamer toe in de volgende voortgangsrapportage ook te rapporteren over de voortgang van de bootverbinding tussen de bovenwindse eilanden.	Commissiedebat IJkpunt bestaanszekerheid d.d. 16 juni 2021	In behandeling. De Tweede Kamer wordt medio 2022 geïnformeerd.
Gedurende het jaar zal per kwartaal, op basis van een Cft-advies over de liquiditeitsbehoefte voor dat kwartaal, liquiditeitssteun worden verstrekt, indien het desbetreffende land voldoet aan de aan die tranche gekoppelde voorwaarden. In oktober/november 2021 zal worden gezien of de raming 2021 geactualiseerd dient te worden, bijvoorbeeld omdat de economische omstandigheden in 2021 anders waren dan in februari was voorzien. Ook dan zal de staatssecretaris de Tweede Kamer nader informeren.	Kamerbrief Beantwoording schriftelijke vragen akkoord Curaçao en Nederland inzake voorwaarden liquiditeitssteun d.d. 22 december 2020 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 205)	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor einde jaar 2021 geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt toe dat de Tweede Kamer ieder kwartaal zal worden geïnformeerd (zoals dit inmiddels al gebeurd) over de besluitvorming over de liquiditeitssteun en de voortgang van de maatregelen uit de landspakketten.	Kamerbrief Beantwoording schriftelijk overleg Liquiditeitssteun aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten d.d. 15 december 2020 (Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 196)	In behandeling. De Eerste en Tweede Kamer worden in 2021 in ieder kwartaal geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt toe te onderzoeken of de kosten voor drinkwater kunnen worden omgeslagen met Europees Nederland, en dit onderzoek uiterlijk eind 2021 (via het ministerie van IenW) aan de Tweede Kamer te sturen.	Commissiedebat IJkpunt bestaanszekerheid d.d. 16 juni 2021	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor einde jaar 2021 geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt de Tweede Kamer toe in de voortgangsrapportages te rapporteren over de meerwaarde van een burgerparticipatieraad, op z'n vroegst een half jaar na de instelling van de eilandsraad.	Plenair debat Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius (35 422) d.d. 3 juni 2020 Handelingen II 2019/20, nr. 78, item 8	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor einde jaar 2021 geïnformeerd.
De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van vragen en opmerkingen van diverse leden toe, de Kamer ieder kwartaal te informeren over de voorzieningen die bij de Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius zijn en worden getroffen. De eerste kwartaalrapportage zal uiterlijk 1 juni 2018 met de Kamer worden gedeeld (in het kader van toezegging T02531). Daarbij gaat het onder	Plenair debat Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius (34.877) d.d. 6 februari 2018 (Handelingen II, 2017/18, nr. 18, item 5)	In behandeling. De Eerste Kamer wordt voor einde jaar 2021 geïnformeerd.

Omschrijving	Toegezegd in	Voortgangsinformatie Parlement
andere over de voortgang in de criteria en indicatoren die zijn ontwikkeld om de afbouw van het bijzondere regime mogelijk te maken. De resultaten op bestuurlijk vlak, de infrastructuur en op sociaal-economisch terrein, waaronder de bestrijding van armoede. En om de stappen die de regeringscommissaris, de staatssecretaris en het bewindspersonenoverleg Caribisch Nederland zetten of mogelijk maken (T02532).		
De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van vragen en opmerkingen van diverse leden toe, de Raad van State op korte termijn om voorlichting te vragen over de wijze waarop de Nederlandse regering met Caribisch Nederland omgaat (inclusief de rol van de gezaghebber, het Cft en de Rijksvertegenwoordiger in relatie tot de bewindspersoon) en over de coördinerende rol van de staatssecretaris van BZK ten aanzien van Caribisch Nederland. De voorlichtingsaanvraag zal met de Kamer worden gedeeld (T02533).	Plenair debat Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius (34.877) d.d. 6 februari 2018 (Handelingen II, 2017/18, nr. 18, item 5)	In behandeling. De Eerste Kamer wordt voor einde jaar 2021 geïnformeerd.
De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van vragen en opmerkingen van het lid Kok (PVV) toe, de discussie over autonomie in Caribisch Nederland en wat de Commissie van Wijzen daarover in haar rapport heeft geschreven, te willen voeren maar niet voor de zomer van 2018 (T02536).	Plenair debat Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius (34.877) d.d. 6 februari 2018 (Handelingen II, 2017/18, nr. 18, item 5)	In behandeling. De Eerste Kamer wordt voor einde jaar 2021 geïnformeerd.
De Staatssecretaris zegt de Eerste Kamer toe, naar aanleiding van een vraag van het lid Laurier (GroenLinks), de voortgangsrapportages over de uitvoering van de plannen van aanpak inzake de AMvRB «Waarborging plannen van aanpak landstaken Curaçao en Sint-Maarten» tweemaal per jaar aan de Eerste Kamer te doen toekomen (T01222).	Plenair debat Behandeling van het wetsvoorstel Regeling van de inrichting, de organisatie en het beheer van de openbare ministeries van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba d.d. 6 juli 2020 (Handelingen I 2009/10, nr. 36, pagina 1583-1587)	In behandeling. De voortgangsrapportage is onderdeel van bestaand BZK-beleid.
De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Ten Horn (SP), toe om een Koninklijk Besluit dat ziet op het vervallen van de rijkswet financieel toezicht ook voor te hangen bij de Eerste Kamer (T01220).	Plenair debat Consensus rijkswetsvoorstellen (32017 t/m 320020, 32026, 32041, 32178 en 32179, 32186, 32213) d.d. 6 juli 2010 (Handelingen II, 2009/10, nr. 36, 1594-1611 en 1566-1582)	In behandeling. De Eerste Kamer wordt voor einde jaar 2021 geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt toe de hoogte van de verzekeringspremies voor orkaanschade op Sint Maarten te monitoren en de Tweede Kamer te informeren over de ontwikkeling van de premies voor orkaanbestendige huizen.	Wetgevingsoverleg Jaarverslag en Slotwet KR 2020 d.d. 1 juli 2021	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor einde jaar 2021 geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt toe de Tweede Kamer te informeren of er structurele salarisverschillen bestaan tussen de functies bij de openbare lichamen en bij RCN.	Wetgevingsoverleg Jaarverslag en Slotwet KR 2020 d.d. 1 juli 2021	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor einde jaar 2021 geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt toe de Tweede Kamer te informeren in de volgende voortgangsrapportage over kaders van goed bestuur.	Commissiedebat Sint Eustatius d.d. 2 juni 2021 (Kamerstukken II 2020/21, 35422, nr. 14)	In behandeling. De Tweede Kamer wordt voor einde jaar 2021 geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt toe met de landen te spreken over de rechten voor partners van gelijk geslacht om te kunnen trouwen en de Eerste Kamer daarover te informeren.	Plenair debat Beleidsdebat Koninkrijksrelaties d.d. 6 april 2021 (Handelingen I 2020/21, nr. 33, item 7)	In behandeling. De Eerste Kamer wordt voor einde jaar 2021 geïnformeerd.
De staatssecretaris zegt toe, naar aanleiding van de motie Van Raak en Bosman (35570-IV, nr. 11), de Tweede Kamer te informeren over de wijze waarop een onderzoek naar de besluitvorming rondom de nieuwe staatkundige verhoudingen ("10-10-10") gedaan kan worden, ook in relatie met de eerdere motie Van Raak over dit onderwerp.	Plenair debat Begrotingsbehandeling Koninkrijksrelaties d.d. 6 oktober 2020 (Handelingen II 2020/21, nr. 10, item 14)	In behandeling. De Tweede Kamer wordt in najaar 2021 geïnformeerd.

Bijlage 4: Subsidieoverzicht

Tabel 37 Subsidies (bedragen x 1.000 euro)											
Artikel	Naam subsidies (regelingen)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Laatste evaluatie	Volgende evaluatie	Einddatum subsidie
Bevorderen sociaaleconomische structuur											
4.1	Diverse subsidies	0	500	0	0	0	0	0	– ¹	2023	incidenteel
4.1	Noodpakketten	39.700	45.800	0	0	0	0	0	– ¹	2023	incidenteel
4.2	Bonaire International Airport	3.400	3.510	0	0	0	0	0	– ¹	2023	incidenteel
4.2	Subsidie Caribisch Nederland	454	500	500	500	500	500	500	– ¹	2023	incidenteel
Totaal subsidies (regelingen)		43.554	50.310	500	500	500	500	500			

1 Evaluatie heeft nog niet plaatsgevonden.

Bijlage 5: Uitwerking Strategische Evaluatie Agenda

In de begroting van 2021 zijn de eerste stappen gezet naar een Strategische Evaluatie Agenda (SEA). In deze ontwerpbegroting is de SEA nader uitgewerkt aan de hand van de vierde voortgangsrapportage Inzicht in Kwaliteit (Kamerstukken II 2020/21, [31865, nr. 184](#)). Het doel van de SEA is om betere en meer bruikbare inzichten te krijgen in de (voorwaarden voor) doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid, het meer benutten van deze inzichten en daarmee uiteindelijk een hogere maatschappelijke toegevoegde waarde van beleid.

De SEA bevat per beleidsartikel eens in de vier tot zeven jaar een beleidsdoorlichting. Daarnaast bevat de SEA een overzicht van de geplande evaluatieonderzoeken, monitors en overig onderzoek waarmee wordt gestreefd naar inzichten om het beleid mee te verbeteren.

De beleidsartikelen van de begroting vormen de thematische basis van de SEA. Beleidsdoorlichtingen blijven per beleidsartikel en waar nodig per artikelonderdeel plaatsvinden.

Tabel 38 Uitwerking strategische evaluatie agenda Koninkrijksrelaties

AO	Subthema	Type onderzoek	Afronding	Toelichting onderzoek
1	Versterken rechtsstaat	Ex-post	2022	Beleidsdoorlichting Versterken rechtsstaat
4	Bevorderen sociaaleconomische structuur	Ex-post	2023	Beleidsdoorlichting Bevorderen sociaaleconomische structuur
5	Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	Ex-post	2022	Evaluatie liquiditeitsleningen
		Ex-post	2023	Beleidsdoorlichting Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen
8	Wederopbouw Bovenwindse Eilanden	Ex-post	2021	Beleidsdoorlichting Wederopbouw

Toelichting

In 2022 is de beleidsdoorlichting van artikel 1, Versterken rechtstaat, gepland. De beleidsdoorlichting onderzoekt in hoeverre de beleidsinstrumenten ter versterking van de rechtsstaat van de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten doelmatig en doeltreffend zijn ingezet. De beleidsdoorlichting focust zich op de beleidsinstrumenten van de Koninklijke Marechaussee, het Recherche Samenwerkingsteam, Openbaar Ministerie en het Gemeenschappelijk Hof van Justitie. In het onderzoek wordt gebruik gemaakt van onderliggende rapporten, tussentijdse evaluaties en interviews. In de totstandkoming van de beleidsdoorlichting wordt er samengewerkt met de desbetreffende organisaties en de Ministeries van Defensie, Justitie en Veiligheid en Financiën.

In 2022 zal ook de evaluatie van de liquiditeitsleningen plaatsvinden, zoals in de toetsingskaders van de risicoregelingen is aangekondigd. De evaluatie geldt tevens als een voorbereiding op de beleidsdoorlichting van artikel 5 in 2023.

Bijlage 6: Rijksuitgaven Caribisch Nederland

Op verzoek van de motie Hachchi c.s. (Kamerstukken II 2011/12, [33000 IV, nr. 28](#)) wordt jaarlijks een overzicht van alle rijksuitgaven aan Caribisch Nederland (met uitzondering van de vrije uitkering ofwel het BES-fonds) toegevoegd aan de begroting van Koninkrijksrelaties.

Naar aanleiding van de voorlichting van de Afdeling Advisering van de Raad van State (RvS) en het Interdepartementale Beleidsonderzoek Koninkrijksrelaties (IBO) volgt het kabinet de aanbeveling op om het overzicht Rijksuitgaven aan Caribisch Nederland uit te breiden (Kamerstukken II 2019/20, [35300 IV, nr. 11](#)). Doel hiervan is om de rol van het Ministerie van BZK te verstevigen en een meer integrale afweging van de Rijksuitgaven aan Caribisch Nederland te bevorderen.

Onderstaand is eerst een totaal overzicht te vinden met alle Rijksuitgaven die voor Caribisch Nederland op de (departementale) begrotingen staan.

In de kabinetsreactie is aangekondigd dat naast deze toelichting ook een toelichting gegeven zou worden op de wijze van financiering welke gekoppeld aan de beoogde beleidsdoelen (Kamerstukken II 2019/20, [35300 IV, nr. 11](#)). Zoals in de ontwerpbegroting van 2021 aangekondigd, is vanaf dit jaar deze uitbreiding inclusief de uitsplitsing per instrument in de bijlage van de betreffende (departementale) begrotingen terug te vinden en hieronder alleen voor de begroting Koninkrijksrelaties.

Tabel 39 Departementaal overzicht Rijksuitgaven Caribisch Nederland (bedragen x € 1.000)

Begroting	realisatie			ontwerpbegroting 2022			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal Rijksuitgaven	528.723	472.783	399.221	390.333	368.119	372.418	381.040
IIB Hoge Colleges van Staat, Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad	339	400	400	400	400	400	400
IV Koninkrijksrelaties ¹	11.630	13.512	6.996	7.046	6.396	6.396	6.396
VI Justitie en Veiligheid	41.651	50.532	49.092	48.877	47.996	47.996	47.996
VII Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	3.411	5.103	8.302	9.554	9.303	9.685	9.785
VIII Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	58.978	71.141	74.352	69.089	54.662	59.275	58.756
IX Financiën en Nationale Schuld	14.808	17.715	17.708	17.725	17.725	17.725	17.725
X Defensie ¹	–	–	–	–	–	–	–
XII Infrastructuur en Waterstaat	61.328	27.848	16.487	13.114	9.666	7.500	7.501
XIII Economische Zaken en Klimaat	30.177	58.639	5.916	5.916	5.700	5.700	5.700
XIV Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	3.002	3.164	4.814	2.714	1.046	764	764
XV Sociale Zaken en Werkgelegenheid	80.863	73.991	60.327	57.344	51.828	53.555	55.350
XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport	222.536	150.738	154.827	158.554	163.397	163.422	170.667

¹ De daadwerkelijke uitgaven zijn hoger omdat een deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland niet te bepalen is.

Begroting Koninkrijksrelaties

Hieronder zijn de Rijksuitgaven aan Caribisch Nederland voor de begroting Koninkrijksrelaties afzonderlijk weergegeven, uitgesplitst per instrument. In het overzicht en de bijbehorende toelichtingen wordt aangegeven of het uitgaven zijn ten behoeve van eilandelijke taken of rijkstaken, of er sprake is van incidentele of structurele bekostiging en wordt een toelichting gegeven op de wijze van financiering welke gekoppeld is aan de beoogde beleidsdoelen.

Tabel 40 Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland in begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV) (bedragen x € 1.000)

Artikel/ instrument	Taak	Bijdrage	realisatie						ontwerpbegroting 2022					
			2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal uitgaven			11.630	13.512	6.996	7.046	6.396	7.046	6.396	6.396	6.396	6.396	6.396	
Artikel 1 Versterken rechtsstaat														
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken	E	S	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.											
Artikel 4 Bevorderen sociaaleconomische structuur			11.630	13.512	6.996	7.046	6.396	7.046	6.396	6.396	6.396	6.396	6.396	
Subsidies (regelingen)	R	I	3.854	4.010	500	500	500	500	500	500	500	500	500	
Opdrachten	E	I	478	1.167	1.397	1.397	1.613	1.613	1.613	1.613	1.613	1.613	1.613	
Inkomensoverdrachten	R	S	2.263	2.149	2.149	2.149	1.283	1.283	1.283	1.283	1.283	1.283	1.283	
Bijdrage aan medeoverheden	E	I	5.035	6.186	2.950	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	

Toelichting

Artikel 1 Versterken rechtsstaat

Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken

Dit betreft een eilandelijke taak: het uitvoeren van rechetaken.

Op grond van het Protocol inzake gespecialiseerde rechetesamenwerking ondersteunt het Recherche Samenwerkingsteam (RST) in deze taak. Het RST heeft als doel het bestrijden van zware, grensoverschrijdende criminaliteit en criminaliteit die een ernstige inbreuk maakt op de rechtsorde. Het protocol is voor onbepaalde tijd. Met de Politiewet 2012 is bepaald dat er tussen de politie en het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) een gesloten systeem voor financiering van de politie bestaat. Jaarlijks worden de budgetten van begrotingshoofdstuk IV Koninkrijksrelaties ten behoeve van het RST overgeheveld naar begrotingshoofdstuk VI JenV. Daarom is vanaf 2020 deze post te vinden onder het instrument *bijdrage aan (andere) hoofdstukken*. Het RST is zowel in Caribisch Nederland (CN) als in de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten actief. Hierdoor is niet uit te splitsen welk deel ten goede komt aan CN en welk deel aan de landen.

Artikel 4 Bevorderen sociaaleconomische structuur

Subsidies(regelingen)

Er worden incidentele subsidies verstrekt aan initiatieven die verbindingen bevorderen op het gebied van cultuur, educatie en wetenschap. Voor 2022 gaat het onder meer om een subsidie aan UNICEF, gericht op het helpen van de openbare lichamen met het ontwikkelen van de kinderrechten. Dit programma is verlengd tot juli 2022.

Opdrachten

Er worden incidentele opdrachten verstrekt, met als doel om de kwaliteit en slagkracht van het openbaar bestuur te vergroten en de bestuurlijke kaders in CN te versterken. Het gaat dan onder andere om het trainen van de ambtelijke lokale apparaten en het gericht ondersteunen met kennis en expertise op het terrein van goed bestuur en gezonde overheidsfinanciën. Een voorbeeld hiervan is het Talent Ontwikkel Programma Bonaire.

Inkomensoverdrachten

Uit deze middelen worden de pensioenen van gewezen politieke gezagdragers van het land Nederlandse Antillen (bewindspersonen, statenleden en gezaghebbers) afkomstig van Bonaire, Sint Eustatius en Saba gefinancierd. Met het opheffen van het land Nederlandse Antillen in 2010 is bepaald dat deze pensioenen ten laste van Nederland komen ([Stcrt. 2010, 14723](#)). Daarmee is dit een structurele rijkstaak.

Bijdrage aan medeoverheden

In afstemming met het lokaal bestuur in CN worden incidentele bijzondere uitkeringen verleend om gerichte initiatieven te kunnen ondersteunen op het gebied van het ontwikkelen van goed openbaar bestuur en versterken van het financieel beheer. In dit kader zijn middelen beschikbaar om de projecten en activiteiten die in de akkoorden met Bonaire en Saba staan uit te voeren.

Bijlage 7: Overzicht belasting- en premieontvangsten Caribisch Nederland

De Miljoenennota 2022 bevat een gedetailleerd overzicht van de raming van de belasting- en premieontvangsten op kasbasis voor 2022. Dat overzicht bevat ook het totaal van de belasting- en premieontvangsten uit Caribisch Nederland. In onderstaande tabel wordt het totale bedrag van de voor 2021 geraamde belasting- en premieontvangsten op kasbasis uit Caribisch Nederland op gedetailleerdere wijze gepresenteerd door de geraamde kasontvangsten voor 2022 uit te splitsen over alle in Caribisch Nederland geheven rijksbelastingen en premies.

Tabel 41 Raming belasting- en premieontvangsten Caribisch Nederland 2021 op basis van Miljoenennota 2021 (bedragen x € 1 mln.)

Beschrijving	
Indirecte belastingen	28,1
Algemene bestedingsbelasting	18,3
Accijnzen	1,5
Overdrachtsbelasting	8,3
Directe belastingen	96,4
Loonbelasting en premies volks- en werknemersverzekeringen	86,4
Inkomstenbelasting	- 0,1
Vastgoedbelasting	8,0
Opbrengstbelasting	1,6
Kansspelbelasting	0,8
Ontvangsten oude belastingstelsel	- 0,4
Overig	26,8
Totaal	151,3

Bijlage 8: Overzicht eilandelijke inkomsten

Net als bij de begroting van het gemeentefonds, verstrekt het kabinet jaarlijks een overzicht van de ontwikkeling van de opbrengsten uit lokale heffingen als bijlage bij de begroting van het BES-fonds. De in dit overzicht gebruikte gegevens zijn afkomstig van de door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties goedgekeurde begrotingen en jaarverslagen van de Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

De lokale heffingen worden vastgesteld door de openbare lichamen. De afweging en de verantwoording over de hoogte van de tarieven vindt plaats in de eilandraden. De doorberekening van de rechten, de rioolheffing en de reinigingsheffing mag maximaal 100% kostendekkend zijn. Het bedrag van de inkomsten voor de openbare lichamen kan fluctueren, zoals dat ook bij Europees-Nederlandse gemeenten het geval is.

De tabellen bevatten een overzicht van de opbrengsten van de lokale heffingen van de Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Dit is op basis van de meest recent ingediende en vastgestelde eilandelijke begrotingen en jaarverslagen. In de tabellen is te zien dat de Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba aanmerkelijk van elkaar verschillen voor wat betreft de samenstelling van de eigen belastingen.

Tabel 42 Overzicht opbrengsten lokale heffingen Bonaire (bedragen x USD 1.000)

Lokale heffingen	Realisatie				Begroet
	2017	2018	2019	2020	2021
Motorrijtuigenbelasting	3.078.716	4.239.441	4.496.878	4.362.661	4.500.000
Toeristenbelasting	2.057.014	2.329.639	5.868.021	1.617.594	2.000.000
Verhuurautobelasting	651.501	1.971.202	244.797	719.440	350.000
Erfpachten en huur	2.866.117	3.281.951	3.058.015	2.827.151	3.205.300
Reinigingsrechten	1.338.047	1.386.532	1.386.000	1.386.000	1.400.000
Leges en retributies	2.730.521	3.002.435	1.945.627	552.204	1.999.700
Havenbelasting	1.719.985	2.496.246	937.290	599.648	600.000
Grondbelasting	1.555.254	1.538.687	1.546.514	1.512.960	1.800.000
Opcenten op de Vastgoedbelasting	715.209	732.204	1.036.341	2.108.829	1.410.000
Precariorechten	437.876	470.113	467.415	488.150	445.000
Cruisevax	809.168	786.484	1.000.356	372.224	500.000
Diverse opbrengsten	0	2.093.714	0	- 1.197.722 ¹	0
Totaal	17.959.408	24.328.648	21.987.254	15.349.139	18.210.000

¹ Diverse opbrengsten 2020 betreft een dotatie voorziening dubieuze debiteuren, diverse afboekingen Belastingdienst Caribisch Nederland, diverse terugstortingen en verminderingen, openbare verkoop en diverse afboekingen in verband met jaarrekening, inclusief vijval inhoudingen t/m 2019 - pensioen gezagdragers.

Tabel 43 Overzicht opbrengsten lokale heffingen Sint Eustatius (bedragen x USD 1.000)

Lokale heffingen	Realisatie				Begroot 2021
	2017 ¹	2018 ¹	2019 ¹	2020 ²	
Motorrijtuigenbelastingen	408.407	489.073	397.630	434.350	401.797
Afvalstoffenheffingbelasting			300.947	300.000	420.059
Toeristenbelasting			116.512	60.000	133.019
Onroerend goed exploitatie	86.167	93.485	365.223	249.958	299.242
Luchthaven	409.542	494.846	452.349	184.000	268.371
Zeehaven	2.318.550	2.312.568	2.510.297	2.156.811	2.230.632
Leges	106.969	101.186	81.094	98.514	114.949
Vergunningen	129.537	139.959	236.172	195.178	327.037
Overige opbrengsten	103.671	121.594	95.632	155.835	181.833
Totaal	3.562.843	3.752.711	4.555.856	3.834.646	4.376.939

- 1 De lokale heffingen worden in de jaarrekeningen niet uitgesplitst en kunnen als zodanig niet uit de jaarrekeningen worden herleid. De realisatiecijfers voor 2017 zijn derhalve afkomstig uit de begroting 2019, de realisatiecijfers voor 2018 uit de begroting 2020 en de realisatiecijfers voor 2019 uit de begroting 2021. De cijfers voor 2020 zijn de voorlopige cijfers uit de begroting 2021. De motorrijtuigenbelasting, afvalstoffenheffing en afvalstoffenheffing zijn in de begroting 2019 en 2020 opgenomen in één post. Een verdere uitsplitsing van deze bedragen is derhalve niet mogelijk in de jaren 2017 en 2018.
- 2 De gecontroleerde jaarrekening van 2020 is nog niet door Sint Eustatius beschikbaar gesteld aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De cijfers voor 2020 zijn afkomstig uit de vastgestelde begroting 2021, daarin zijn de middelen een begrotingswijziging aangepaste cijfers voor 2020 opgenomen.

Vanaf begrotingsjaar 2019 is de indeling bij Sint Eustatius verfijnd.

Tabel 44 Overzicht opbrengsten lokale heffingen Saba (bedragen x USD 1.000)

Lokale heffingen	Realisatie ¹				Begroot 2021
	2017	2018	2019	2020	
Motorrijtuigbelasting	144.405	151.917	153.818	157.992	155.000
Havengelden	96.771	123.418	106.476	22.216	37.500
Erfpacht/Verhuur	83.482	81.507	80.487	38.188	44.500
Logeerbelasting	51.890	64.187	143.657	33.918	22.500
Kinderopvang	62.182	72.004	77.437	65.232	78.000
Luchthaventoeslag en landingsgelden	136.526	143.401	158.306	54.774	78.000
Afvalstoffenheffing	136.564	136.996	138.218	139.318	138.500
Burgerzaken	45.911	45.563	27.857	21.743	23.000
Verklaring omtrent gedrag	3.820	3.030	2.352	18.362	10.000
Bouwleges	2.550	5.500	4.000	10.000	8.000
Vervoer Studenten	15.980	12.160	3.900	1.800	5.000
Rijbewijzen	13.964	17.070	16.423	14.318	17.000
Handel en Industrie	71.009	70.421	75.142	63.996	74.000
Horecavergunningen	82.415	81.005	76.815	42.151	24.600
Verkoop zaden	2.368	4.708	4.040	5.537	11.500
Watervoorzieningen	0	0	0	0	320.000
Totaal	949.837	1.012.887	1.068.928	689.545	1.047.100

- 1 Afwijkingen worden veroorzaakt door afrondingsverschillen.

Bijlage 9: Overzicht renteloze leningen Caribisch Nederland

Volgens lid 4 van artikel 89 van de Wet FinBES stelt de Ministerraad jaarlijks vast welk bedrag ieder van de openbare lichamen verschuldigd is aan aflossing van de renteloze leningen. De tot op heden aan Caribisch Nederland verstrekte renteloze leningen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 45 Overzicht reeds aangegane leningen aan Caribisch Nederland (bedragen x USD 1 mln.)							
Openbaar Lichaam	Leningverstrekkend departement	Onderwerp	Oorspronkelijke omvang lening	Looptijd lening	Af te lossen in 2021	Af te lossen in 2022	Openstaand ultimo 2022
Bonaire	OCW	Onderwijshuisvesting	25,0	2013-2037	1,0	1,0	15,1
Sint Eustasius	OCW	Onderwijshuisvesting	4,4	2013-2034	0,2	0,2	2,4
Saba	I&W	Infrastructuur	2,5	2015-2026	0,3	0,3	1,0
Totaal Caribisch Nederland			31,9		1,5	1,5	18,5

Onderwijshuisvesting

Met elk van de eilanden zijn door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) afspraken gemaakt om er voor te zorgen dat alle scholen kunnen beschikken over fatsoenlijke onderwijshuisvesting. Dat is een randvoorwaarde voor het realiseren van de basis onderwijskwaliteit. In 2013 zijn renteloze leningen door het Ministerie van OCW aan elk van de drie eilanden verstrekt zodat de openbare lichamen de grote achterstanden in de huisvesting van het onderwijs op de BES-eilanden op korte termijn weg kunnen werken. De leningen voor Bonaire en Sint Eustasius hebben een looptijd van respectievelijk 24 jaar en 21 jaar, met een resterende looptijd van respectievelijk 16 en 13 jaar. De lening die was verstrekt aan Saba liep in 2020 af.

Infrastructuur Saba

In 2015 is door het toenmalige Ministerie van Infrastructuur & Milieu (I&M) een renteloze lening verstrekt aan Saba voor urgente infrastructurele werkzaamheden. Deze lening heeft een looptijd van 11 jaar waarvan nog vijf jaar resteren.